

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

MAGYARORSZÁG
2016. ÉVI NEMZETI REFORM PROGRAMJA

2016. április

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2
I. Bevezető	3
II. Középtávú makrogazdasági kitekintés	4
II.1. A makrogazdasági környezet alakulása	4
II.2. A gazdaságpolitikai intézkedések makrogazdasági hatása.....	5
III. A legfőbb gazdasági kihívásokra adott válaszok.....	7
III. 1. Stabil költségvetés, fenntartható államadósság csökkentés.....	7
III.2. A gazdasági növekedést támogató adórendszer.....	7
III.3. A foglalkoztatottság erősítése	7
III.4. A társadalmi felzárkózás erősítése	13
III.5. Versenyképes üzleti környezet megteremtése, befektetések ösztönzése	16
IV. Európa 2020 célkitűzések.....	20
V. 2014-2020-as időszak európai uniós forrásainak felhasználása	25
VI. A társadalmi partnerek bevonása	28

I. BEVEZETŐ

Magyarország 2010 óta számos mélyreható reformot hajtott végre a költségvetési tervezés, az adózás, a pénzügyi szabályozás, foglalkoztatás vagy akár a közigazgatás, oktatás és az egészségügy terén. Ezen reformoknak köszönhetően az elmúlt öt évben Magyarország kiemelkedő eredményeket ért el az Európai Unión belül: 2013-14-ben tartós növekedési fordulat következett be, jelentősen bővültek a beruházások, mindeközben - a Kormány egyik legfontosabb szakpolitikai célkitűzésének megfelelően – 2010 óta a foglalkoztatás és az aktivitás is jelentősen bővülni tudott. A sikereket jól tükrözi azt, hogy a jelenlegi előrehaladás alapján Magyarország várhatóan eléri az Európa 2020 stratégiában megfogalmazott céljait. 2016 márciusában az Európai Bizottság értékelése alapján Magyarországon nem állnak fenn makrogazdasági egyensúlytalansági problémák; a külső és belső eladósodottsághoz kapcsolódó kockázatok mérséklődtek, a gazdaság külső finanszírozási pozíciója erőteljesen javult, elsősorban a folyó fizetési mérleg jelentős többlete eredményeként.

Magyarország és az Európai Unió közös érdeke, hogy a világ legversenyképesebb régiója legyen, ahol a gazdasági növekedés inkluzív, fenntartható és intelligens. Az európai szemeszter a megerősített közös gazdasági kormányzás kulcseleme, célja az Unió erősebb gazdaságpolitikai koordinációja. Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően valamennyi tagállam április közepén Nemzeti Reform Programot nyújt be, ahol a tagállamok bemutatják a legfontosabb gazdasági kihívások leküzdése, valamint az Európa 2020 Stratégia végrehajtása érdekében megfogalmazott, kiemelt célkitűzések megvalósítását szolgáló intézkedéseiket.

A 2016. évi Nemzeti Reformprogramban az egyes kiemelt szakpolitikai intézkedések bemutatásakor arra törekedtünk, hogy kellő alaposággal mutassuk be a különböző intézkedések kapcsolódását a fő stratégiai célkitűzésekhez, valamint az eddigiekben elért, illetve az új intézkedésektől elvárt eredményeket. A Nemzeti Reform Program az eddigieknek megfelelően a Konvergencia Programmal együtt került kialakításra, a kapcsolódó fejezetek kölcsönös kereszthivatkozást tartalmaznak.

A 2016. évi Nemzeti Reform Program intézkedéseinek jelentős hányada önálló stratégia, törvény, amelyeket megelőzött a törvényekben előírt társadalmi konzultáció, továbbá az uniós programokban szereplő intézkedések esetében az EU támogatások felhasználási eljárásrendjének megfelelően mind a tervezés, mind a kiválasztás folyamatában sor kerül társadalmi egyeztetésre.

II. KÖZÉPTÁVÚ MAKROGAZDASÁGI KITEKINTÉS

II.1. A makrogazdasági környezet alakulása

Ebben a fejezetben röviden bemutatásra kerül az a középtávú makrogazdasági kitekintés, amelyre Magyarország Nemzeti Reform Programja épül.

Fontos hangsúlyozni, hogy az európai szemeszter integrált megközelítésének megfelelően Magyarország Nemzeti Reform Programja és konvergencia programja egymással szoros összhangban, egymásra épülve készült, és a két dokumentum egy időben kerül benyújtásra az Európai Bizottság felé. Tekintettel arra, hogy a 2016-2020 közötti időszakra vonatkozó makrogazdasági pálya a konvergencia programban kerül részletes kifejtésre, a következőkben bemutatott középtávú makrogazdasági kitekintés csupán a Konvergencia Programban részletezett makrogazdasági pálya összefoglalására törekszik.

Főbb makrogazdasági mutatók alakulása (2015-2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>százalék, volumenváltozás az előző évhez viszonyítva</i>						
Bruttó hazai termék	2,9	2,5	3,1	3,4	3,1	3,2
Háztartások fogyasztási kiadásai	3,1	3,9	3,7	2,8	2,7	2,7
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	1,9	-1,8	9,1	9,6	5,5	4,0
Export	8,4	6,7	6,3	6,8	7,0	7,3
Import	7,8	6,4	7,4	7,6	7,0	7,1
<i>százalék, éves átlag</i>						
Munkanélküliségi ráta (15-74)	6,8	5,5	5,2	5,1	5,1	5,1
Foglalkoztatási ráta (20-64)	67,0	69,1	70,7	71,9	73,1	74,3
<i>százalék, a bruttó hazai termék arányában</i>						
Külső finanszírozási képesség	8,8	8,4	8,3	9,3	8,6	7,8
<i>százalék, éves átlag</i>						
Fogyasztóiár-index	-0,1	0,4	0,9	2,4	3,0	3,0

A magyar gazdaságban 2013-ban vette kezdetét a növekedési fordulat, amit jól szemléltet, hogy a GDP bővülésének mértéke immáron mintegy tíz negyedéve tartósan magas ütemben, 3% körül stabilizálódott. Az elmúlt években az Európai Unió átlagánál rendre kedvezőbb GDP-adatokat regisztráltak Magyarországon. Amellett, hogy hazánk növekedése 2013-tól dinamikus ütemet mutat, a szerkezete egyúttal kiegyensúlyozottnak és fenntarthatónak is tekinthető, amit több tényező is alátámaszt. Egyrészt a legtöbb szektor kedvező és stabil teljesítményt produkál, azaz a növekedésből

szinte minden ágazat egyaránt profitál. Másrészt a növekedés nem párosult a külső és a belső egyensúly megbomlásával, vagyis nem hitelfelvétel táplálta a magyar gazdaság felzárkózását.

2016-ban a növekedési ütemben elsősorban az uniós támogatási rendszer ciklikussága játszik szerepet, ami átmenetileg lassabb bővülést eredményez. 2017-től a növekedés visszatér az uniós átlagot lényegesen meghaladó szintre, gyors felzárkózást biztosítva ezzel. A 2016-ban jelentkező átmeneti negatív hatás tompítása érdekében a Kormány megnöveli az állami beruházásokat, felpörgeti az új uniós pénzügyi ciklusban lehívható támogatásokhoz való hozzáférést, hosszú idő óta elmaradt bérfejlesztéseket végez számos közfeladatot ellátó területen, mint például az egészségügyben, oktatásban, szociális területen és a közigazgatásban, illetve adócsökkentést hajt végre.

II.2. A gazdaságpolitikai intézkedések makrogazdasági hatása

A Kormány által meghozott legfontosabb gazdaságpolitikai intézkedések makrogazdasági hatásainak számszerűsítését részletesebben a Konvergencia Program tartalmazza.

A hatásvizsgálat tárgyát az alábbi kormányzati lépések képezték:

- Béremelések és életpálya a közszférában: egészségügyi és szociális ágazatban dolgozók bérrendezése, NAV életpálya, egyéb ágazati béremelések.
- Beruházások élénkítését támogató programok: lakástámogatás.
- Áfa csökkentések bizonyos termékek és szolgáltatások körében: egyes alapvető élelmiszerek, internet-szolgáltatások, éttermi étkezések.

A strukturális intézkedések kumulált makrogazdasági hatásai

	2016	2017	2018	2019	2020
<i>(%-os eltérések szintben az alappályától)</i>					
GDP	0,38	1,24	1,57	1,28	1,03
Háztartások fogyasztási kiadása	0,25	1,71	2,30	2,31	2,19
Beruházások	2,24	5,61	6,39	4,24	2,62
Nettó export	-0,17	-0,73	-0,94	-0,82	-0,70
Infláció	0,01	0,25	0,53	0,61	0,60
Versenyszféra foglalkoztatás	0,11	1,04	1,40	1,33	1,30
Versenyszféra bruttó átlagkereset	0,05	0,67	1,26	1,27	1,07
Államháztartási hiány, a GDP %-ában*	-0,07	-0,62	-0,74	-0,75	-0,83

*Százalékpontos változás

A gazdaságpolitikai lépések egy csoportja (béremelések, áfacsökkentések) a lakosság rendelkezésre álló, illetve elkölthető jövedelmének bővülését vonja maga után, ami közvetlenül a fogyasztás erősödését fokozza. Egy másik csoportjuk (lakástámogatás, MVP) pedig részben a lakossági, részben a vállalati, illetve kormányzati beruházások élénkülését vetíti előre. Az intézkedések közvetetten az exportkapacitások növekedését is támogatják.

A kormányzati intézkedések a belső kereslet élénkülésén keresztül többlet munkaerő-keresletet és bérnövekedést is generálnak a magyar gazdaságban. A belföldi felhasználás bővülése viszont enyhe inflációs nyomást is gerjeszt. Ezzel párhuzamosan, a GDP-növekedésből származó magasabb adóbevételek részben ellensúlyozzák a pótlólagos kiadások költségvetési egyenlegre gyakorolt negatív hatását.

III. A LEGFŐBB GAZDASÁGI KIHÍVÁSOKRA ADOTT VÁLASZOK

III. 1. Stabil költségvetés, fenntartható államadósság csökkentés

A Kormány középtávú költségvetés-politikai célkitűzéseit részletesebben a Konvergencia Program tartalmazza.

A Kormány 2010 óta prioritásként kezeli az adósságráta csökkentését és a fegyelmezett költségvetési politika folytatását. Ennek eredményeként a költségvetési hiány 2012 óta a 3%-os referencia érték alatt alakult. 2013-ban megszűnt a 9 éven át tartó túlzott hiány eljárás. A Kormány elkötelezettségét mutatja az is, hogy az államadósság, szemben az Európai Unióban jellemző trenddel, már 2011 óta csökkenő pályára állt, így az adósságráta a 2011. évi 80% feletti szintről 2015 végére 75,3%-ra csökkent. A Kormány a következő években az adósságráta további csökkenését várja, amit támogat a gyors gazdasági növekedés és a GDP 3%-ánál lényegesen alacsonyabb hiánycélok tervezése.

Az adósságráta csökkenése mellett számos intézkedés eredményeként jelentősen javultak az államadósság finanszírozási kondíciói is. Megnövekedett az adósság finanszírozásában a hazai szereplők részaránya, ami stabilabb hitelezői kört jelent, továbbá csökkent a devizában denominált adósság aránya. A pozitív folyamatok jelentős mértékben hozzájárultak az ország devizakitettségeinek és külső sérülékenységeinek mérséklődéséhez.

III.2. A gazdasági növekedést támogató adórendszer

2015-ben már nem történt jelentősebb változás az adórendszer szerkezetében, azonban a Kormány fontos intézkedéseket hozott az adószabályoknak való megfelelés javítása, az áfacsalások csökkentése, azaz a feketegazdaság elleni küzdelem jegyében. A Kormány 2016-ban sem tervezi az adórendszer módosítását, a jelenleg alkalmazott, arányos teherviselést eredményező rendszer elősegíti a legális munkavállalást, és elismeri a gyermeknevelés költségeit. Magyarországnak az elmúlt években az adórendszer reformjával, átalakításával kapcsolatos fontos célkitűzése az élők munkaterheinek csökkentése és a fogyasztási-forgalmi adók szerepének növelése volt. A jelenlegi adórendszer a korábbihoz képest sokkal inkább ösztönzi a foglalkoztatást és a gazdasági növekedést. Emellett még inkább előtérbe kerültek a környezetvédelmi és egészségügyi szempontok. Emellett a Kormány tervei között szerepel a foglalkoztatás és a reálkeresetek további növekedésének elősegítése a cafeteria-rendszer átalakítása révén.

Az elmúlt években a kis- és középvállalkozási szektor adóterhelése jelentős mértékben csökkent a 10%-os társasági adókulcs kiszélesítése, és a kisvállalkozásokat segítő két új, egyszerűsített, választható adózási lehetőség (kisadózók tételes adója, kisvállalati adó) bevezetése által. Míg a kisadózók tételes adója a mikrovállalkozások számára biztosít jelentős adminisztrációs tehercsökkenést, és a kedvező adótételnek köszönhetően hozzájárul a gazdaság fehéredéséhez, a kisvállalati adó a foglalkoztatásban jelentősebb szerepet vállaló, illetve jelentősebb beruházást megvalósító KKV-k számára előnyös. A két új adónemet 2015 végéig összesen mintegy 138 ezer vállalkozás választotta, azonban az első évek tapasztalatai alapján a kisvállalati adó elterjedését hátráltatta az adókötelezettség Magyarországon újszerű, pénzforgalmi szemléletű meghatározása. E tapasztalatok alapján, a beruházásokat erősen ösztönző kisvállalati adózás alkalmazásának megkönnyítése érdekében 2017-től jelentősen egyszerűsödnek az adónem szabályai, ami az adózási móddal járó adminisztráció lényeges csökkenését is eredményezi. Az adóalap csak a vállalkozásból kivont és az abba bevont jövedelmek egyenlegére épül majd, ezáltal csökken a vállalkozások adminisztrációs terhe, tervezhetőbbé válik az adókötelezettségük, emellett a létszám korlát kedvezőbbé tételével várhatóan a kisvállalati adózást választó vállalkozások köre is bővül.

A 2010-ben bevezetett közvetlen szektorspecifikusnak nevezett, ám valójában forgalmi-fogyasztási ágazati különadó 2013. január 1-jével – az előre meghirdetettek szerint – megszűnt, a pénzügyi szervezetek különadója ellenben megmaradt. A megszűnő ágazati különadó helyét olyan új típusú forgalmi-fogyasztási típusú adók vették át, mint a biztosítási adó, a pénzügyi tranzakciós illeték, illetve a távközlési adó, melyek nem a vállalkozások nyereségét, hanem az általuk nyújtott szolgáltatásokat terhelik, valamint kivetésük széles adóalapot céloz, alacsony adókulcs használatával. A közvetlen szektorspecifikus adókból, illetve az új típusú forgalmi-fogyasztási típusú adókból származó bevétel 2016-ban várhatóan a GDP 1,5%-ára csökken. A Kormány továbbra sem tervezi ezeknek az adóknak a kivezetését. A devizahitelezés problémájának megoldása után a hitelintézeti járadék fenntartása a továbbiakban nem indokolt, ezért 2017-től e kötelezettség kivezetésére kerül sor.

A Kormány–EBRD-megállapodás értelmében a **pénzügyi szervezetek különadójának a hitelintézeteket érintő mértéke a jelenlegi 0,53%-ról 0,24%-ra csökkent 2016. január 1-től (4/a.)**, az adó alapja maradt a 2009. évi módosított mérlegfőösszeg. A kormány a 2017-re érvényes bankadó-szabályozást 2016 első felében, a 2017. évi költségvetéssel párhuzamosan tervezi benyújtani az Országgyűlésnek. 2017-től az adókulcs tovább csökken, az EBRD-vel kötött megállapodásnak megfelelően. Emellett a nemzetközi elvárásoknak való megfelelés érdekében 2016. július 1-től az OECD által kidolgozott, az ECOFIN Tanács által jóváhagyott módszertan (ún. nexus-módszer) alapján vehetők igénybe a jogdíjhoz és egyes immateriális jóságokhoz kapcsolódó adóalap-kedvezmények.

A Kormány egyik legfontosabb átfogó programja, a **Munkahelyvédelmi Akció (4/b)** célja a foglalkoztatás bővítése azon csoportoknál, amelyek aktivitási rátája a leginkább elmarad az EU más tagállamaitól, azaz célzottan a munkaerő-piaci szempontból leghátrányosabb helyzetű munkavállalókat támogatja munkáltatói oldalról. 2015-től a részmunkaidőben dolgozó kisgyermekes munkavállalók is teljes egészében igénybe vehetik a munkáltatói szociális hozzájárulási adó- és szakképzési hozzájárulás kedvezményt. 2015 júliusától a mezőgazdasági munkakörben dolgozóakra is kiterjesztésre került a Munkahelyvédelmi Akció, elősegítve egyúttal a mezőgazdaság kifehérítését. 2013-2015 során a kedvezmények igénybevétele folyamatosan emelkedett. A Munkahelyvédelmi Akció az általános munkaerő-piaci adókedvezmények alkalmazásával összehasonlítva az effektív munkaerő-kínálat, valamint a GDP növelésének jóval költséghatékonyabb eszköze. Ennek egyik oka, hogy kifejezetten azokat a csoportokat célozza, amelyek foglalkoztatása az empirikus kutatások szerint is érzékenyebben reagál az adóösztönzőkre. Másrészt az egyéni jellemzők figyelembevétele úgy teszi lehetővé a foglalkoztatást ösztönző kedvezmények hatékony célzását, hogy azokat magasabb jövedelem mellett sem szükséges kivezetni, így a kedvezmény a célcsoportokba tartozók körében sem ösztönöz a jövedelmek eltitkolására és nem bünteti a többletmunkát. 2015-ben közel 880 ezer ember versenyszférabeli elhelyezkedéséhez és munkahelymegtartásához járult hozzá a program, a foglalkoztatás adóterheinek csökkentésén keresztül. A Munkahelyvédelmi Akció révén 2015-ben több mint 135,5 milliárd forinttal, a program 2013-as indulása óta 2016 januárjáig pedig már 368 milliárd forinttal csökkentek a munkáltatók terhei.

A Kormány az áfafegyelem növelése, az áfacsalások visszaszorítása érdekében jelentős áfafehérítő intézkedéseket vezetett be. Kiépült az online pénztárgépek rendszere: 2015 végére mintegy 213 ezer online pénztárgép került bekötésre – az adóelkerülés visszaszorítása érdekében az adóhatóság az online pénztárgép adatokat folyamatosan értékeli, elemzi, hasznosítja. A feketegazdaságban érintett kiskereskedelmi szektorokból származó áfabevétel 2014-ben előző évhez képest 21,9%-os növekedést mutatott a teljes kereskedelmi szektorból származó áfabevétel 13,7%-os bővülésével szemben. **A következő években a szolgáltató szektorok egy részére** (a táncterem, diszkó működtetési, gépjármű-javítási, gépjárműalkatrész-kiskereskedelem, a motorkerékpár, -alkatrész

kereskedelmi, javítási tevékenységet, ruházati tisztító szolgáltatást, a fizikai közérzetet javító, plasztikai sebészeti, valamint testedzési szolgáltatást végző, szektorokra) **is kiterjed majd a tervek szerint az online pénztárgépek kötelező használata (5/a)**. 2017-től a személyszállító tevékenységet végzők, valamint pénzváltóknak is online adatokat kell szolgáltatni a NAV-nak. A fogyasztási-forgalmi típusú adók területén további kedvező intézkedés, hogy 2017-től 18%-ra csökken az internet-hozzáférésre és éttermi étkezésre, valamint 5%-ra csökken a tejre, a tojásra és a baromfihúsra vonatkozó áfa kulcs.

A másik legfontosabb lépés az áfacsalás visszaszorítása érdekében az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKAER) felállítása volt, amelynek célja az áruk valós útjának nyomon követése, valamint az, hogy Magyarországon ne lehessen forgalomba hozni olyan árut, amely előzetesen nem volt az adóhatósághoz bejelentve. 2016. február végéig az EKAER felületén mintegy 53 ezer adózó, valamint 6 ezer fuvarozó regisztrált.

Az adóbeszedési hatékonyság, illetve az adóigazgatás színvonalának javítása, az adóhatóság működésének átláthatóbbá tétele érdekében első lépésként 2016. január 1-jével a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezete háromfokú felépítés helyett kétfokúvá vált. 2016. január 1-től **az adózók újonnan bevezetett, kizárólag objektív feltételek vizsgálatán alapuló minősítési rendszere (5/b)** szerint megkülönböztetésre kerülnek a „megbízható” adózók és „kockázatos” adózók. Megbízható adózónak azok az adózók tekinthetők, akik alapvetően jogkövetők, adókötelezettségeiket teljesítik. A megbízható adózók kedvezményekben részesülnek, ami vonzóvá teszi a megbízható adózói minőséget, illetve támogatja őket kötelezettségeik teljesítésében. E körben kiemelő az ellenőrzési határidő maximálása 180 napban, valamint az általános forgalmi adó kiutalási határidejének rövidítése 75 napról 2017-től 45 napra, illetve 2018-tól 30 napra. Kockázatos adózóknak minősíthetők azok, akiknek működése kimutathatóan sérti az adójogszabályokat, nagy összegű adóhiányt, adótartozást halmoznak fel. Ezen adózók szigorúbb szabályozás alá vonása valósul meg, rászorítandó a jogsértőket a jogszabályok betartására.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatékonyabb, átláthatóbb működése, az adózók adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében az adózás rendjéről szóló törvényt újrakodifikáljuk. Az adózás rendjének újraszabályozásával átalakul az adózók és az adóhatóság kapcsolatrendszere, amelyre vonatkozó javaslatait a nemzetgazdasági miniszter 2016. április 30-ig terjeszti a Kormány elé.

III.3. A foglalkoztatottság erősítése

A Kormány 2016-ban is kiemelt figyelmet fordít a vállalatok munkahelyeket teremtő képességének növelésére, miközben támogatja egyes hátrányosabb helyzetű célcsoportok foglalkoztathatóságának növelését, különös tekintettel a munkanélküliek, elmaradott térségben élők, képzetlen munkavállalók, fiatalok és nők csoportjaira. A támogató környezet kialakításának fontos eszköze a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedést elősegítő aktív munkaerőpiaci eszközök erősítése, a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való kivezetés előmozdítása az aktiváló elemek erősítésével, ösztönzők bevezetésével, illetve közfoglalkoztatási lehetőség nyújtása az arra leginkább rászorulóknak, képzetlenek, elmaradott térségekben élők számára a közfoglalkoztatás célzásának javításával.

2015 utolsó negyedében 4 millió 260 ezer volt a foglalkoztatottak száma, ami jelentősen meghaladja a pénzügyi válság előtti értéket (közel 3,9 millió fő). A fiatalok elhelyezkedési esélyei jelentősen, az EU-s mértéket meghaladva javultak az elmúlt években, ami a foglalkoztatás és munkanélküliség mutatóiban is tükröződik. Ez a tendencia az alacsony végzettségűek és a korábban tartósan munkanélküliek csoportjaiban is látható. A foglalkoztatás bővülése döntően a versenyszektorban bekövetkezett létszámövekedésnek köszönhető. A belföldi foglalkoztatottak száma (közfoglalkoztatottak nélkül) 2010 azonos időszakához képest mintegy 300 ezer fővel bővült,

ami a teljes bővülés közel 60%-a. A foglalkoztatáson belül a közfoglalkoztatás súlya 5,5%-ot, a külföldön dolgozóké pedig 2,7%-ot tett ki. Látható, hogy mind a bővülést, mind a teljes foglalkoztatáson belüli súlyt tekintve a belföldi elsődleges munkaerőpiacon betöltött munkahelyek számítanak meghatározó tényezőnek.

A foglalkoztatás bővülését a Munkahelyvédelmi Akcióterv célzott járulék-kedvezményeinek fenntartása is elősegítette, ami a foglalkoztatás költségeinek jelentős csökkentésén keresztül élénkíti a munkaerő iránti keresletet. Ez a támogatási forma jelenleg közel 880 ezer hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatásához járul hozzá a versenyszférában. Az **55 év feletti**ek körében: átlagosan **317 917 fő** után vették igénybe a Munkahelyvédelmi Akció kedvezményeit, mintegy **48 milliárd Ft értékben**, mely 6,3%-kal magasabb az előző év adataihoz képest. Mindez 2015-ben havonta átlagosan 18 673 fős többletet és 2,8 milliárd forintos növekedést jelentett az előző évihez képest. A KSH adatai szerint 2012 és 2015 között kétszeresére nőtt a munkaerő-igények száma a versenyszféra legalább 5 főt foglalkoztató munkáltatóinál (mintegy 30 ezer üres álláshely áll rendelkezésre a cégek negyedéves jelentése alapján).

A 25 év feletti korcsoport számára az aktív munkaerőpiaci eszközök megerősítésre kerültek: 2015 őszén elindult a korábbi aktív munkaerő-piaci program folytatásaként az **„Út a munkaerőpiacra”** program **(22/a)**. A program célja a munkanélküliek és az inaktívak foglalkoztatásának előmozdítása, a hátrányos helyzetű álláskeresők nyílt munkaerőpiacra való belépésének segítése (a profiling segítségével személyre szabott, a helyi munkaerőpiaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó képzésekkel, szolgáltatásokkal és a foglalkoztatás költségeinek átmeneti támogatásával), másrészt az álláskeresőknek és a munkáltatóknak nyújtott szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása. A program a tervek szerint legalább 96 ezer álláskereső, illetve inaktív személy foglalkoztathatóságának javításához, szakképesítésének megszerzéséhez, elhelyezkedéséhez járulhat hozzá.

A **fiatalok foglalkoztatási helyzetének további erősítésére (24.)** és hosszú távú fenntarthatóságára fókuszál – a Munkahelyvédelmi Akció 2013-tól elérhető célzott kedvezményei mellett – több intézkedés, köztük az **Ifjúsági Garancia rendszere (24/a)**, amely 2015 elejétől fokozatos, többlépcsős rendszerben, személyre szabottan, széles eszközpalettával (oktatás, képzés, bértámogatás, munkaerőpiaci szolgáltatások, gyakornoki program, mobilitási támogatás, vállalkozóvá válási támogatás) került bevezetésre. Ezt a rendszert kiegészítik olyan 2016-ban induló intézkedések, mint a **Fiatalként vállalkozóvá válást támogató program (24/b)** vagy a munkatapasztalat-szerzést segítő **Gyakornoki program (24/c)**. Az Ifjúsági Garancia rendszerébe 46 ezer fő bevonását tervezzük.

A versenyszféra fokozódó munkaerő-keresletének kielégítése érdekében a Kormány hangsúlyosan támogatja az álláskeresők – egyéni tulajdonságaiknak a profiling segítségével feltárt, leginkább megfelelő – képzési programba vagy megfelelő állásba közvetítését, továbbá a megfelelő munkaerő kiközvetítéséhez szükséges kapcsolatrendszer fejlesztését. Így az aktív munkaerőpiaci programok hatékonyságának növelését támogatja az **álláskeresők ügyfél-kategorizálási rendszere (profiling), valamint az intézményrendszer fejlesztésére irányuló intézkedéscsoport (23)**. A profiling rendszer országosan 2016 elejétől működik. Az álláskeresők belépési pontjai továbbra is a foglalkoztatási szolgálat helyi (megyei, illetve járási) szervezeti egységei maradnak, ez a helyi szint nyújtja a személyre szabott munkaerőpiaci szolgáltatásokat, és alkalmazza a **profiling rendszert (23/b)**. A profiling rendszer bevezetése mellett a célzás és a hatékonyság javítása érdekében folytatódik az **NFSZ működésének és szolgáltatásainak fejlesztése (23/a)**, beleértve az érintettek közötti együttműködés javítását, a vállalati és helyi igazgatás közötti partnerségek erősítését célzó intézkedéseket **(25.)**.

A **közfoglalkoztatásból a nyílt munkapiacra való átmenet támogatására (18.)** új elemek, személyes szolgáltatások és ösztönzők bevezetésére kerül sor. Így például amennyiben a közfoglalkoztatott a

nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedik, **elhelyezkedési juttatás (18/a)** formájában a közfoglalkoztatásból fennmaradt időre a foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összegére is jogosult. A közvetíthetőség feltételeinek javítását több jogszabály módosítása is támogatja (a fizetés nélküli szabadság időtartama 120 napra nőtt, munkavégzés alóli mentesség állásinterjú idejére, egyszerűsített foglalkoztatásban közvetíthetőség, a közfoglalkoztatott kiközvetíthető üres álláshelyre). A jogszabályi módosításokon túl az Út a Munkaerőpiacon aktív munkaerőpiaci eszközöket működtető program bértámogatást nyújt a közfoglalkoztatásból kikerülő személyek munkáltatói számára a **közfoglalkoztatásból a versenyszférába való átlépés elősegítése** érdekében **(18/b)**. A Kormány tovább folytatja a **közfoglalkoztatás képzési programjait (19. intézkedéscsoport)**. Elsődleges cél a közfoglalkoztatásból való kivezetést támogató, a képzéshez szorosan köthető személyre szabott, a felnőttképzésben folytatott képzések egyénre szabott kialakításának elősegítése, a képzés hatékonyságának javítása, az elsődleges munkaerőpiacon a munkavállalás elősegítése. A program célja, hogy segítse az alacsony iskolai végzettségű, illetve szakképzetlen felnőttek képzésbe vonását az egyén meglévő képességének javítása érdekében képzési és kompetenciafejlesztési, illetve a közfoglalkoztatásból történő kivezetését támogató, a képzésekhez szorosan köthető személyes szolgáltatások kialakításával és nyújtásával. A program a hátrányos helyzetű, munkaképes korú személyeket, kiemelten a közfoglalkoztatottakat célozza. A program segíti a hozzáférést a munkaerő piaci keresleten alapuló, az elhelyezkedési esélyeket növelő képzési programokhoz, melyek az állam által elismert szakképesítésre, rész-szakképesítésre, szakképesítés ráépülésre, munkakör vagy munkatevékenység végzéséhez szükséges kompetenciák megszerzésére, fejlesztésére, azaz egyéb szakmai képzésre, egyéb képzésre és hatósági képesítések megszerzésére irányulhat. A képzések típusai: alapfokú végzettség megszerzése, kompetenciafejlesztés, betanító képzések, szakképzések (OKJ és hatósági, a létszám 61%-a), ez egészül ki motivációs és reintegrációs elemekkel, továbbá mentorszolgáltatással. A tervezett létszám 2016 első félévében 30 ezer fő, második félévében további 25 ezer fő, 2018-ig összesen 85 ezer fő. A hátrányosabb helyzetű, a képzetlenebb, illetve az elmaradottabb térségekben élő emberek részére a közfoglalkoztatás biztosít átmeneti elhelyezkedési lehetőséget így a közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása indokolt, a rendszer aktiváló elemeinek erősítésével és célzásának javításával. Ennek érdekében a közfoglalkoztatás aktiváló elemeinek erősítését segíti, és a szociális gazdaság önfenntartó képességének erősítését célozza a helyi szinten tevékenykedő **társadalmi vállalkozások (20/a)** és a (piaci alapon működő) **szociális szövetkezetek (20/b)** fejlesztése is, mely a korábban közfoglalkoztatott személyek köztes foglalkoztatását teszi lehetővé **(20. intézkedéscsoport)**.

A **közfoglalkoztatás rendszerének fenntartását, aktiváló elemeinek erősítését (21. intézkedéscsoport)** indokolja, hogy a célcsoport tartós piaci foglalkoztathatósága más eszközökkel (mint a segélyezés) sem járt nagyobb hatékonysággal és csak hosszabb távon látszik megvalósíthatónak. A közfoglalkoztatásból való kilépés többlépcsős, képzést és foglalkoztatást is alkalmazó támogatási folyamatként valósulhat meg, ennek eredményessége a települési és járási gazdasági-társadalmi hátrányok jellegén is múlik. A közfoglalkoztatás rendszere nem váltja fel a jóléti politikákat vagy az aktív munkaerőpiaci eszközöket. Az a célja, hogy átmenetet képezzen a nyílt munkaerőpiacon, emellett jelentős szociális felzárkóztató szerepe is van. E céloknak megfelelően nő a közfoglalkoztatás finanszírozási kerete (2015-ben 270 milliárd, 2016-ban 340 milliárd forint) és a résztvevők száma (2015-ben 213 ezer főre, 2016-ban 253 ezer főre).

Fentiek mellett egyes speciális helyzetben lévő célcsoportok foglalkoztatási helyzetének javítása is kiemelt jelentőséggel bír. A nők és a kisgyerekes szülők foglalkoztathatóságát támogatják a Munkahelyvédelmi Akció kisgyerekes anyákra vonatkozó kedvezményei mellett a **rugalmas foglalkoztatás (26.)** és a családbarát munkahelyi környezet kialakításának ösztönzése érdekében meghirdetett programok, emellett 2016-tól a GYED (gyermekgondozási díj) extra **(29.)** már a gyermek féléves korától igénybe vehető, ezzel ösztönözve a kisgyermekes anyák munkába állását. A munkavállalókat célzó intézkedések mellett, a gyermekek elhelyezését támogató, folytatódik a napközbeni ellátások célzott fejlesztése, aminek keretében 2017. január 1-jétől a gyermekek

napközbeni ellátásának rendszere átalakul, új intézménytípusok jelennek meg, és 2018 végéig 14 ezer új férőhely jöhet létre.

A Kormány a munkaügyi előírások egyszerűsítésével (új, rugalmas munka törvénykönyve, egyszerűsített foglalkoztatás) az elmúlt években jelentősen megkönnyítette a munkavállalók legális keretek közötti foglalkoztatását. Figyelembe véve az elmúlt évek munkáltatókat érintő rendkívül pozitív eredményeit (javuló magyar gazdasági helyzet, a közterhek csökkenése, a munkáltatókat érintő adminisztratív költötségek enyhülése, a támogatási lehetőségek növekedése, adó- és járulékkedvezmények és az ezekből fakadó új foglalkoztatási környezet) eljött az idő a szabálykövetés számonkérésére.

A Kormány alapvető célja a munkaalapú társadalom megteremtése, melynek egyik fontos eleme a bejelentés nélküli foglalkoztatás visszaszorítása. A hiányzó több százezer munkahely egy jelentős részét ugyanis nem kell „megteremteni”, mert azok már megvannak, csak rendezetté kell azokat tenni a munkáltatóknak. A „feketefoglalkoztatás” felszámolásához, a munkanélküliség 3-4%-os szintre szorításához, munkaalapú társadalom megteremtéséhez és a teljes foglalkoztatottság eléréséhez szükséges a jogkövetés számonkérése is, melynek leghatékonyabb eszköze a munkaügyi hatósági ellenőrzések jövőbeni fokozatos erősítése.

Az iskolai rendszerű szakképzés 2011-ben megkezdett átalakítása 2015-ben folytatódott a szakképzési intézményrendszer és irányítási struktúra megújításával. Az új intézményhálózatnak fontos szerepet szán a kormány, e bázison valósulnak meg javarészt az induló, illetve a tervezett intézkedések. Az egyik első és legfontosabb intézkedés a korai iskolaelhagyás megelőzése és az alapkészségek fejlesztése a szakképzésben.

Jelenleg zajlik az iskolai rendszerű szakképzési kínálat tartalmi megújítása. A tartalmi megújítás fő célja, hogy a különböző szakképzési programok a fiatalok számára biztosítsák az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges alapkompenciákat és alpműveltséget, valamint releváns szakmai kompetenciákat is biztosítsanak számukra, illetve minél több embert vonzzanak a szakképzésbe. Ennek törvényi megalapozása már megtörtént: a nappali rendszerű szakképzésbe történő bekapcsolódás felső korhatára 21-ről 25 évre nőtt, a felnőttoktatás keretében pedig a felnőtt lakosság ingyen szerezhethet második szakképesítést (a 2015. szeptemberi bevezetése óta ez a lehetőség mintegy 20 000 fővel növelte a felnőttoktatásban részt vevők létszámát). A fenti cél érdekében megújul a szakképzési hídprogram, a szakiskola pedig 2016. szeptembertől – szakközépiskola néven – öt évfolyamossá válik, és a tanulók automatikusan folytathatják tanulmányaikat az érettségire felkészítő évfolyamon. A jogszabályi előkészítések megtörténtek az új iskolatípus, az ún. szakgimnázium bevezetése érdekében is. A 2016-ban a Kormány által megújított Országos Képzési Jegyzék már több szakmai tartalmat, több idegen nyelvet és informatikai oktatást fog tartalmazni ebben az új iskolatípusban.

A **szakképzés gazdasággal való kapcsolatának erősítése** érdekében a szakképzési centrumok gyakorlati oktatásvezető munkatársakat foglalkoztathatnak. A gazdálkodó szervezeteknél gyakorlati oktatói feladatokat ellátók képesítési előírásai rugalmasabbá váltak. 2015-től a felnőttoktatásban tanulók is részt vehetnek a duális szakképzésben. Az ösztöndíjlehetőségek is tovább bővültek. Emellett elindult uniós forrásból a fiatal szakképzett pályakezdők gyakorlati tapasztalatszerzését támogató program, amelyben fontos, a fiatal és a vállalatokat összekapcsoló szerep jut a szakképzési centrumoknak.

A diplomás pályakövető rendszer adatai alapján a hazai központi felvételi információs portál (felvi.hu) folyamatosan aktualizált elhelyezkedési információkat közöl (szakonként és az átlagjövedelmi adatok feltüntetésével), segítve a reális pályorientációs döntést.

A hallgatók gyakorlatorientált készségeinek és képességeinek növelése érdekében, a **felsőoktatás és az üzleti szféra közötti kapcsolatokat erősítendő (37/b)** strukturális szintű lépések történtek, így a felsőfokú duális képzés, mint új képzési forma országos bevezetését követően a 2015/2016-os tanévben 19 felsőoktatási intézmény indított duális képzést. Emellett a felsőoktatás szempontjából alulszolgáltatott térségekben a helyi gazdaság működtetéséhez szükséges szakember-utánpótlás biztosítása, illetve a képzett szakemberek helyben tartása érdekében, a székhelyétől eltérő településen alapított telephely mellett, már lehetősége van arra az akkreditált felsőoktatási intézménynek, hogy **közösségi felsőoktatási képzési központba (KFKK) (37/a)** is kihelyezze képzéseit.

III.4. A társadalmi felzárkózás erősítése

A társadalmi felzárkózás szakpolitikai irányait, illetve beavatkozási területeit a 2011-ben, majd 2014-ben a Kormány által elfogadott Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (MNTFS) határozza meg. A társadalmi felzárkózás hosszú folyamat, az egyes intézkedések eredményei közép- és hosszú távon jelentkeznek, azok kiszámítható folytatása fontos a programok végrehajtói számára is. 2016-ban számos korábban futó intézkedés indul újra immáron a 2014-2020-as programozási időszak forrásaiból, melyek a korábbi időszak tapasztalatai alapján kiigazításra kerültek. A társadalmi felzárkózás egyes intézkedései három fő irányba csoportosíthatóak, az MNTFS logikáját követve.

A gyerekek esélyeinek növelése, az ismétlődő szegénységi kör megtörése érdekében a 2007-2013-as időszakban többféle ún. **„gyerekesély” program (56.)** került elindításra a hátrányos helyzetű területeken. A programcsomag vezető elemét a 23 leghátrányosabb helyzetű térségben megvalósult integrált térségi programok jelentették, emellett 115 Biztos Kezdet Gyerekház is létrejött. A helyi projektek előkészítését és megvalósulását módszertani kiemelt projekt is segítette. A programok a 2014-2020-as időszakban továbbfejlesztésre kerülnek. Az **integrált térségi gyermekprogramok (56/a)** támogatása a hátrányos helyzetű térségekben intézkedés folytatása mellett 2020-ig ötven új Biztos Kezdet Gyerekház létrehozását tervezzük. Új lehetőségként jelenik meg a Biztos Kezdet Házak mellett az olyan, 1000 lakos alatti hátrányos helyzetű kistelepülések számára kialakított ún. „Jó kis hely” program, ahol sok a gyerek, de nincsenek szolgáltatások. A **„Jó kis hely” című fejlesztés** keretében gyermek- és ifjúsági helyszín és több korcsoportot érintő programcsomag kialakítására kerül sor **(56/b)**. A programok szakmai módszertani támogatását a jövőben is biztosítani szükséges az **integrált térségi gyerekprogramok (56/c)** előkészítése, interszektorális összehangolása és nyomon követése, valamint az újonnan létesülő Biztos Kezdet Gyerekházak szakmai támogatása érdekében (Integrált gyerekprogramok szakmai támogatása). A **Gyerekesély programok infrastrukturális háttérre intézkedés (56/c)** biztosítja a fent megnevezett programok infrastrukturális háttérét.

A foglalkoztatottság növelése a társadalmi felzárkózás kulcseleme. A munkaerőpiactól legtávolabb lévők számára ad esélyt az **Aktívan a tudásért kiemelt projekt (57/a)**. A kiemelt projekt 21 000 fő bevonásával valósul meg, melyből 8400 fő fejlesztő képzésben (általános iskola befejezését támogató, a funkcionális analfabetizmust mérséklő, és szakmatanulást megalapozó, illetve alapkészségeiket, kompetenciáik fejlesztése) való részvétele várható. A roma nők munkaerőpiacra jutásának elősegítése, foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében folytatódnak a **Nő az esély – képzés és foglalkoztatás (57/b), valamint a Nő az esély – foglalkoztatás intézkedések (57/c)**. A **Roma mentorhálózat fejlesztése (57/d)** a Roma felzárkózás módszertani támogatása c. korábbi intézkedés folytatása. Célja, hogy a társadalmi felzárkózást szolgáló programok a korábbinál magasabb arányban ériék el a hátrányos helyzetű – elsősorban roma – embereket.

A szegregátumokra vonatkozó legutóbbi (2010. évi) felmérés alapján az ország területén 823 településen és 10 fővárosi kerületben több mint 1600 – főként romák lakta telep, illetve településszövetbe ágyazódott elmaradott településrész található, melyekben az ország lakosságának mintegy 3%-a él. A lakhatási feltételek javítása és a telepek felszámolására irányuló küzdelem folytatása érdekében 2015-ben elfogadásra került az MNTFS alstratégiájaként a Telepszerű Lakhatás

Kezelését megalapozó szakpolitikai stratégia, ami egységes szakmai alapot biztosít a telepprogramok megvalósításához. A 2014-20-as tervezési időszak célirányos programjainak segítségével a stratégia megvalósítása jelentős áttörést hozhat a hazai telepek felszámolásában, az ott lakók integrálásában. A **Felzárkózási Együtműködések Támogatása kiemelt projekt (57/e)** biztosítja a területi felzárkózási szolgáló programok (így a következőkben bemutatott komplex telepprogramok) országos szintű szakmai támogatását – az ország különféle pontjain megvalósuló beavatkozások egységes minősége, a szegregátumokban élők élethelyzetében történő érdemi eredmények elérése és ezek fenntarthatóságának segítése érdekében. A **Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (ESZA) intézkedés (57/f)** célja a periférikus élethelyzetek felszámolása: a generációkon át mélyülő (foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, közösségi, lakhatási és szolgáltatásokhoz való hozzáférési) hátrányok felszámolása az eszközök összehangolt, integrált módon történő folyamatos biztosításával, valamint az érintettek, a helyi közösségek, az önkormányzatok, civil szervezetek és egyházi jogi személyek aktív részvételével. A fejlesztések alapja a célterületen zajló folyamatos szakmai jelenlét (settlement típusú szociális munka). A konstrukció keretében várhatóan legalább 110 telepen indul komplex program, legalább 7000 fő bevonásával. Az intézkedéshez szervesen kapcsolódik a **Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal (ERFA) program (57/g)**, melynek keretében kerül sor a komplex telepprogram lakhatási feltételeit biztosító infrastrukturális beruházások megvalósítására.

A legelmaradottabb térségekben kialakultak azok a településkörök, amelyekben a hátrányok olyan mértékben halmozódtak fel, hogy a helyi lakosság önerő, szaktudás, információ hiányában nem képes bekapcsolódni a fejlesztési folyamatokba. Miközben itt volna a legnagyobb szükség célzott segítségre, általában ezeken a területeken a legszűkösebbek az érdemi segítségre alkalmas kapacitások. Az újonnan induló **Végtelen lehetőség – Kísérleti program a leginkább elmaradott járások területi felzárkózása érdekében intézkedés (58/a)** célterülete az az öt járás, amelyekben a gazdasági, infrastrukturális, társadalmi és munkaerő-piaci hátrányok a legnagyobb mértékű halmozódást mutatják, s ahol a szegénységben élő népesség aránya lényegesen magasabb a magyarországi átlagnál. A várhatóan legalább 15 településen, legalább 500 roma ember bevonásával megvalósuló program eredményeképpen többek közt növekszik az érintett járások települései között az együtműködés, és javul a járás településein élők közszolgáltatásokhoz való hozzájutása.

Az intézkedések eredményeinek nyomon követésére, célzottságának biztosítását és hatásainak mérését szolgálja több módszertani fejlesztés is. A Világbankkal való együtműködésben 2015 folyamán létrejött módszertani tartalmak segítik a társadalmi befogadási intézkedések hatásainak monitorozását. A fejlesztés során kialakult az intézkedések hatásait legjobban mutató, helyi szintű, rendszeresen gyűjtött indikátorok adatbázisa, megvalósult a társadalmi befogadás eredményeinek és hatásainak mindenki számára érthető térképes bemutatása, s javaslatok fogalmazódtak meg a Helyi Esélyegyenlőségi Programok (HEP-ek) továbbfejlesztésének (ld. tervezés, megvalósítás és nyomon követés) és hatásos helyi megvalósításának lehetőségeire vonatkozóan. Ugyancsak a területi fejlesztések tervezését, nyomonkövetését szolgálja népszámlálási adatok felhasználásával KSH munkája nyomán 2016 első félévének végére elkészülő ún. Országos Szegregációs Adatbázis. Ez azon kisebb területek, lakónegyedek lehatárolását jelenti, ahol nagyobb számban laknak alacsony iskolai végzettségű és munkajövedelemmel nem rendelkező emberek. Az adatbázis alapján a szegregációval érintett területek térképes ábrázolása, az ún. szegregátumtérkép 2016-ban valósul meg a Lechner Tudásközpont által. A térkép nyilvánosan elérhető lesz a Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerben (TeIR). Folyamatban van továbbá egy szegénységtérkép létrehozása is, mely a 2011. évi népszámlálás és a KSH Háztartási Költségvetési és Élethelyzet Adatfelvétele (HKÉF) összekapcsolásával, a Világbank módszertana alapján valósul meg. Ennek segítségével meghatározhatók azon területek, ahol beavatkozásokra szükség van, továbbá mutatják a már megvalósult beavatkozások helyi szintű hatásait. A térkép szintén a TeIR-ben lesz elérhető 2016 végétől.

Oktatás

2015-16-ban is folytatódnak azok a hazai és uniós finanszírozású programok, intézkedések, amelyek célja, hogy a sérülékeny, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű – köztük roma – tanulók iskolai sikerességét elősegítsék, a befogadó oktatáshoz, együttneveléshez hozzájáruljanak, javítva ezzel továbbtanulási eredményeiket és csökkentve a lemorzsolódás veszélyét. Az **Arany János Programok (30/e)** továbbra is a rászoruló tanulók középfokú iskolai előrehaladását segítik elő komplex módon. A 2015/2016. tanévben az AJTP-ben (Arany János Tehetséggondozó program) 608 fő, az AJKP-ban (Arany János Kollégiumi Program) 298 fő, az AJKSZP-ben (Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program) 182 fő 9. évfolyamos tanuló kezdte meg a tanulmányait, és összesen több mint 4000 hátrányos helyzetű tanuló vesz részt a programokban. A **tanoda program (30/c)** a hátrányos helyzetű – köztük roma – tanulók iskolai felzárkózását segíti elő köznevelésen kívüli eszközökkel, valamint komplex fejlesztéssel. A tanoda programokat 178 tanoda valósította meg 19 megyében, a projektekben kb. 5000 hátrányos helyzetű tanuló vett részt. A program támogatása az EFOP keretei között tovább folytatódik. Az **Útravaló Ösztöndíjprogram (30/b)** a köznevelésen belüli eszközökkel nagyon hatékonyan éri el a szociális szempontból leghátrányosabb helyzetű tanulókat, négy alprogramja az általános iskolai tanulmányoktól a diploma megszerzéséig nyújt ösztöndíjat, valamint mentori támogatást. A halmozottan hátrányos helyzetű **roma lányok felzárkózásának segítése (30/f)** érdekében külön pilot program indul az iskola elhagyásának megelőzése érdekében.

2016-ban sor kerül a **Nemzeti Alapterv és a kerettantervek felülvizsgálatát (31/b)** megalapozó szakmai koncepció elfogadására. A felülvizsgálat egyik iránya az alapvető kompetenciák fejlesztése, különösen az oktatás kezdő szakaszában a hatékony megalapozásuk és a tanulásra motiváló ismeretek, az alkalmazásképes tudás átadásának erősítése érdekében. A **végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése (30.)** és a hátrányos helyzetű csoportok befogadó oktatásban való részvételének növelése érdekében fontos az **intézmények infrastrukturális beruházásainak és eszközfejlesztésének támogatása (33/c)**. Emellett azonban elengedhetetlen a tartósan alulteljesítő intézmények komplex fejlesztése **(31/a)**, az ösztönző pedagógiai, tanulásszervezési módszerek, **különböző önálló ismeretszerzési és kooperatív tanulási megoldások elsajátításának elősegítése (34.)** is. A **köznevelési intézmények teljesítményének növelése az informatikai fejlesztésekkel, eszközellátottságuk javításával (35.)** együtt segíti az oktatás és a munka világa közötti átmenetet. Annak érdekében, hogy csökkenjen a digitális leszakadás mértéke – különös tekintettel a hátrányos helyzetű tanulóakra – 2016-ban is informatikai infrastruktúra-fejlesztési projekt indul uniós forrásból a konvergencia régiókban.

A Klebelsberg Képzési ösztöndíj a tanárképzésre jelentkezők számára vonzó hatást is kifejtő, a felsőoktatási tanulmányokat támogató új ösztöndíj, melynek célja elsősorban a megfelelően képzett, szakmailag elhivatott, gyakorlati tapasztalattal rendelkező pedagógus-utánpótlás biztosítása, amely maga után vonhatja a köznevelés szakos tanári ellátottságának a hátrányos helyzetű térségekben történő megerősítését is.

A hallgatói felelősségvállalás és a motiválás jó eszközeinek tartjuk a bekerülési követelmények racionalizálását. A bekerülési minimumpontoszám (jogsabályi minimumpontoszám) évenkénti emelésének hatása a jelentkezési és felvett létszámok tekintetében folyamatosan elemzésre került (szakonként és képzési területenként), amelynek eredményeképpen a 2015-re meghatározott 280 pontos minimumpontoszám további emelése nem indokolt, a folyamat elején kitűzött célok teljesültek.

Ezen intézkedések közé sorolható a szociális körülményeik miatt hátránnyal érkező első éves hallgatók támogatására kidolgozott **Hallgatói Mentorprogram továbbfejlesztése (38/b)** a hazai fejezeti ágazati források növelésén keresztül, valamint a hallgatói tanácsadó rendszer tevékenységének (felsőoktatási intézményekben működő mentálhigiénés életvezetési tanácsadó

központok és diáktanácsadó szolgálatok) bővítése. A végzett roma hallgatók számának növelése, tanulmányi sikerességük, társadalmi szerepvállalásuk ösztönzése érdekében a „Roma szakkollégiumok támogatása” (39.) program 2016 márciusában a közép-magyarországi régióra is kiírásra került.

Egészségügy

Magyarországon az egészségesen várható élettartam folyamatosan nő, az elérhető legfrissebb adatok szerint (2005-ről 2012-re) hét év alatt a nők esetében 7 évvel, a férfiak esetében 6,9 évvel javult a mutató értéke. A Kormány deklarált szakpolitikai célkitűzései a fenti folyamatot még koncentráltabban kívánják elősegíteni. Az „Egészséges Magyarország 2014-2020” ágazati egészségügyi stratégia célkitűzéseinek megfelelően folytatódott az átalakítási lépések következetes megvalósítása, így kiemelten az alapellátás népegészségügyi fókuszú átalakítása, a daganatos betegségek kockázatának csökkentését, korai felismerését és hatékony kezelését célzó intézkedések bevezetése, valamint az ellátórendszer fejlesztése a hozzáférés lehetőségeinek javítása, a hatékonyság növelése mentén, a fenntarthatóság kereteinek megteremtése mellett. A legfrissebb elérhető adatok szerint 2014-ben reálértéken 5%-kal nagyobb volt az államháztartás egészségügyi kiadása, mint 2010-ben. Ezzel szemben 2006-2010 között 20%-os csökkenés volt megfigyelhető. A korábbiakat messze meghaladó fejlesztési források tették lehetővé az elmúlt években az egészségügyi intézményi infrastruktúra fejlesztését. Az Egészségbiztosítási Alap főösszegének növekménye a 2015. évi törvényi előirányzathoz képest mintegy 2,8%-os 2016-ban.

A korábbi évek nemzetközileg is elismert, átfogó jellegű népegészségügyi intézkedéseinek végrehajtása és finomhangolása mellett a **népegészségügyi szűrőprogramok további kiterjesztése (60.)**, az átszűrtség növelése, egyes programok hatókörének országos szintre emelése folyamatban van. Az Egészségfejlesztési Irodák számának további növelése, feladatkörének mentális egészséget támogató funkcióval való bővítése a prevenciók tevékenység tervezett erősítését mutatja. Az elmúlt időszak legjelentősebb lépése azonban ezen a téren az **alpellátásról szóló törvény elfogadása (61)**, amely – jelentős forrásbővítés mellett – ösztönözni kívánja, hogy az alapellátást nyújtók lehetőség szerint igyekezzenek a szakellátásba történő beutalás nélkül már az alapellátásban ellátni a betegeket, ezáltal is erősítve a kapuőri funkciót. A népegészségügyi szemlélet erősítése érdekében, a települési önkormányzatoknak **az egészségfejlesztési irodák (59)** bevonásával gondoskodniuk kell a települési egészségterv kidolgozásáról és megvalósításáról is. A helyi adótörvény lehetőséget ad az önkormányzatok számára, arra, hogy iparűzésiadó-mentességet biztosítsanak a házi orvosok, házi gyermekorvosok, fogorvosok és védőnők számára.

Az orvosok elvándorlásának kezelése és az ágazat megtartó képességének növelése érdekében a korábbi évek jelentős béremelésének biztosítása mellett, 2016. január 1-jétől törvényi szinten kerül szabályozásra az **ún. mozgóbér-elemeknek a béremelés során megemelt alapilletményhez történő igazítása (ügyleti díj, készenléti díj, túlmunka díja, műszakpótlékok) (64)**. A 2015. július 1-jétől hatályba lépett szabályozás szerint megváltoztak a szakorvosképzésre vonatkozó szabályok, a rezidensek illetményét a központi költségvetés biztosítja. Új támogatási formaként bevezetésre került a Fiala Szakorvosok támogatása is.

III.5. Versenyképes üzleti környezet megteremtése, befektetések ösztönzése

Magyarország 2015-ben számos előremutató intézkedést fogantatosított annak érdekében, hogy a hazai üzleti környezetben a hazai és külföldi vállalkozók számára is kedvező működési feltételeket teremtsen. Az intézkedések fókuszában továbbra is a kis- és középvállalkozók állnak. A racionálisabb, kevesebb adminisztrációt igénylő szabályozási keretek megalkotása a cégek minden életszakaszában érzékelhető változást eredményez majd.

A Kormány 2015 folyamán 5 milliárd forintos pénzügyi kerettel kis összegű vissza nem térítendő forrásokkal segítette a mikro-, kis- és középvállalkozások kereskedelmi vásárokon való részvételét, új vagy már meglévő terméknek egy új piacra történő bevezetését. Több, magasabb szintű szolgáltatásokkal rendelkező inkubátorház kialakítása válik lehetővé egy 2,2 milliárd forintos támogatási program segítségével. Mindez hozzájárul a vállalkozásindítás költségeinek csökkentéséhez. A már gazdálkodási múlttal rendelkező, fejlődőképes klaszterek továbbfejlesztésére, a tagságnak nyújtott szolgáltatási színvonal további emelésére, a stabil gazdálkodási múlttal rendelkező, fejlődőképes klaszterek számára a Kormány 2 milliárd forintos támogatási keretet tett elérhetővé.

2016-ban a GINOP 1. prioritása keretében 92,77 milliárd forint keretösszegben kerülnek meghirdetésre új pályázati kiírások. Mindezek mellett a 2015-ben meghirdetésre került pályázatok továbbra is nyitva állnak, továbbá megtörtént a **kkv-k termelési kapacitásainak bővítése felhívás 65 milliárd forintos keretösszegének 105 milliárd forintra, valamint a kkv-k kapacitásbővítő beruházásainak támogatása konstrukció 2015. évi 40 milliárd forintos keretösszegének 60 milliárd forintra történő emelése (9.)**. Az intézkedések célja a vállalkozói ismeretek átadása, terjesztése, a támogató üzleti infrastruktúra fejlesztése, elérhetővé tétele, a kkv-k kapacitásainak bővítése, piacra jutásának elősegítése, hálózatosodás, együttműködés ösztönzése, beszállítói kapcsolatok erősítése, kkv-k beszállítói pozícióinak erősítése. A fejlesztések kiemelt ágazatokban, térségekben működő, valamint egyes speciális életszakaszban (kezdő, növekvő, érett vagy hanyatló), illetve élethelyzetben (pl. beszállítóvá váló, külpiacra lépő) lévő vállalkozásoknál kerülnek megvalósításra. Az országos mentorhálózat kialakításának célja pedig komplexen kezelni a vállalkozások számára szükséges szolgáltatások rendszerét a speciális vállalkozói csoportok, így a fiatal és a női vállalkozások esetében.

A csődeljárási és a felszámolási szabályozás 2015. január 1-jén hatályba lépett módosításának célja a bíróság munkájában közreműködő fizetésképtelenségi szakértőkre vonatkozó jogszabályi követelmények ellenőrzése, szakmai színvonaluk emelése. Kiépült a fizetésképtelenségi szakértők feletti erősebb állami ellenőrzés, a szakmai beszámoltatás rendszere, a fizetésképtelenségi szakértők kötelező belső ellenőrzési rendszere, valamint kötelező és rendszeres szakmai továbbképzése jogi, pénzügyi és közgazdasági területen. A csődeljárásban és felszámolási eljárásban bevezetésre került az elektronikus kommunikáció a bíróság és a jogi személy adósok, hitelezők között, ezen felül informatikai fejlesztések révén hatékonyabbá vált a bíróságok feladatainak ellátása. A módosítással megvalósult továbbá a központi internetes elektronikus értékesítés a felszámolási ügyekben, felállt az ezt lehetővé tevő auditált értékesítési rendszer is. Mindezekkel érdemben rövidül a vagyonértékesítések, egyben pedig a felszámolási eljárások időtartama is. Szűkült továbbá a visszaélési lehetőségek köre, az értékesítési folyamat átláthatóbb, ellenőrizhetőbb lett.

A **kereskedelmi tevékenység liberalizációjának (10.)** keretében enyhültek a bürokratikus terhek a kereskedelmi jogszabályokban, és 25, korábban engedélyköteles tevékenység bejelentés-kötelessé változott – így például az ingatlanközvetítés és a nemesfém-kereskedelem .

Ezen felül egy több éven át tartó átfogó felülvizsgálat eredményeként 2015 első félévében **39 képesítési követelmény eltörlésére, 85 követelmény hatályosítására, továbbá 29 követelmény egyszerűsítésére került sor (8.)**. Ezen felül a képesítésekre vonatkozó jogszabályi környezet átláthatóságának növelése érdekében a képesítésekre vonatkozó jogszabályok egy jegyzékbe rendszerezetten összegyűjtésre kerültek, mely jegyzék a kormányablakokban nyilvánosan elérhető.

A **közigazgatási bürokráciacsökkentés (7/a)** keretében a Kormány átfogó egyszerűsítést hajtott végre a hatósági eljárások szabályozásában, illetve a hatósági eljárásokért fizetendő illeteket és díjakat is csökkentette annak érdekében, hogy a közigazgatási eljárások egyszerűbbé, gyorsabbá és hatékonyabbá váljanak, ezáltal az állam szolgáltató jellege és Magyarország versenyképessége erősödjön. A közigazgatás egészét átfogó bürokráciacsökkentést a Kormány több egymásra épülő

intézkedéscsomaggal és projekttel valósítja meg. Az első bürokráciacsökkentési csomag főbb elemeit az általános eljárási szabályok felülvizsgálata, az ügyintézési határidők felülvizsgálata, az engedélyezési eljárások felülvizsgálata és átalakítása, valamint az anyagi jogi szabályok egyszerűsítése adta. Az „állami rezsicsökkentés” keretében kidolgozott, a hatósági eljárások díját, illetékét csökkentő vagy megszüntető módosítások 2016. január 1-jével hatályba léptek, ezzel mintegy 10 milliárd forint megtakarítást eredményezve az állampolgároknál, vállalkozásoknál. A **közigazgatás szervezetrendszerének racionalizálása (7/c)** keretében a Kormány célja a központi közigazgatás bürokratikus szervezetrendszerének felszámolása és mindezzel hazánk versenyképességének javítása. A központi hivatalok által ellátott feladatok jellemzően racionálisabban és költséghatékonyabban elláthatóak ezen szint nélkül, kizárólag a fővárosi és megyei kormányhivatalok, illetve a minisztériumok által. Fontos továbbá, hogy az állampolgárok a hozzájuk lehető legközelebbi szinteken tudják ügyeiket intézni. Ezt célozza a központi hivatalok megszüntetése, és ezzel egyidejűleg a járási (fővárosi kerületi) hivatalok megerősítése. A központi közigazgatás szervezetrendszerének racionalizálása kiemelten a vállalkozásokat fogja pozitívan érinteni, hiszen jellemzően ők a központi hivatalok elsőfokú ügyeinek ügyfelei. Esetükben az adminisztratív terhek csökkentése az ügyek gyorsabb és hatékonyabb, illetve a székhelyükhöz közelebbi intézését fogja jelenteni. A közigazgatási bürokráciacsökkentés következő lépéseként 2018 végéig a közigazgatás működési hatékonyságának javítása érdekében további intézkedésekre kerül sor.

A magyar közbeszerzési szabályozás átalakítása kapcsán a 2015. évi országspecifikus ajánlásokban foglaltak végrehajtását elsősorban az új közbeszerzési törvény (a közbeszerzésekről szóló 2015. CXLI. törvény, a továbbiakban: új Kbt.) széles körű társadalmi egyeztetésen alapuló előkészítése és elfogadása, majd 2015. november 1-jén történő hatálybalépése szolgálta. Az Európai Unió tagállamai közül elsőként Magyarország ültette át mindhárom új uniós közbeszerzési irányelvet az új Kbt. elfogadásával, amelyben az irányelv szabályainál szigorúbb szabályok is helyet kaptak. Szűkült az ún. „kis értékű” eljárásoknak az alkalmazhatósági köre: árubeszerzések és szolgáltatás-megrendelések esetében a korábbi 25 millióról (kb. 80 000 euró) 18 millió forintra (kb. 60 000 euró), míg építési beruházások esetén 150 millióról (kb. 480 000 euró) 100 millió forintra (kb. 320 000 euró) csökkent az az értékhatár, amíg még az ajánlatkérők alkalmazhatják ezt az eljárást. Ez árubeszerzések és szolgáltatás-megrendelések esetén 28%-os, építési beruházások esetén pedig több mint 33%-os csökkenést, valamint az eljárások alkalmazhatóságának jelentős szűkítését jelenti. Nem alkalmazható továbbá az eljárás olyan esetekben, amikor a beszerzés európai uniós alapokból finanszírozott, és Magyarország országhatárán átnyúló projekttel kapcsolatos.

A nyilvános Közbeszerzési Adatbázisban az ajánlatkérőknek közzé kell tenniük egy rövid összefoglalást arról, hogyan bírálták el a benyújtott ajánlatokat, és miként állapították meg a nyertes ajánlattevő kilétét. Bevezetésre került az ún. normatív alkalmasság, miszerint jogszabályban számszerűsítve került meghatározásra, milyen mértékben írhatók elő alkalmassági követelmények az ajánlattevőkkel szemben az eljárásokban. A referenciaigazolások vonatkozásában további fontos szabály, hogy az új Kbt.-ben rögzítésre került a műszaki egyenértékűség elve, mely szerint az ajánlatkérő köteles elfogadni a referenciák körében a közbeszerzés tárgyának műszaki szempontból megfelelő, azzal egyenértékű referenciákat is. Bevezetésre került az Egységes Európai Közbeszerzési Dokumentum (ESPD), és bővült továbbá a kizáró okok köre.

Az új Kbt. gyakorlati alkalmazásának elősegítése a 2016-os év legfontosabb feladata a közbeszerzések szempontjából. **A Közbeszerzési Hatóság a jogalkalmazás elősegítése érdekében 19 különböző, a jogalkalmazást elősegítő útmutatót, valamint 12, a közbeszerzési jogalkalmazásban meghatározó szerepet játszó szervezet által kiadott közös állásfoglalást tett közzé honlapján (11/a).** 2016 folyamán **országszerte lesznek továbbá tájékoztató konferenciák és workshopok (11/c),** míg az új Kbt. gyakorlatát ismertető **összefoglalók, felhívás- és dokumentációminták a kialakuló gyakorlat alapján folyamatosan frissítésre kerülnek (11/b).**

Magyarország elkötelezett az **elektronikus közbeszerzés (12.)** mielőbbi megvalósítása mellett. A cél egy állami közbeszerzési portál létrehozása, amelyen keresztül minden ajánlatkérő egyszerűen le tudja bonyolítani a közbeszerzési eljárásait – csökkentve ezzel az eljárásban részt vevők terheit, egyben élénkítve a piaci versenyt.

A 2015-2018 közötti időszak tekintetében Magyarország antikorrupciós intézkedéseit a Nemzeti Korrupcióellenes Program (a továbbiakban: NKP) és az azzal összefüggő intézkedések 2015–2016. évre vonatkozó terve, valamint a Nyílt Kormányzati Együttműködés (a továbbiakban: OGP) kezdeményezés keretében a 2015-2017. évekre tett vállalásokról szóló második akcióterv határozza meg. Az NKP középtávú szakpolitikai stratégiaként négy évre (2015-2018) határozza meg a cselekvési irányvonalakat és célkitűzéseket. A kapcsolódó intézkedési tervben meghatározott feladatok megvalósulásának hatásáról és gyakorlati eredményeiről 2017 első negyedévében jelentés készül a Kormány számára, mely jelentés fényében áll össze a következő két éves időszakra vonatkozó intézkedési terv. A 2015-2017. évek tekintetében a nyílt kormányzást és átláthatóságot támogató célzott kormányzati intézkedéseket az OGP keretében tett második akcióterv tartalmazza.

A 2016. évi prioritások és az azokhoz kapcsolódó intézkedések közül kiemelendő, hogy a többségi állami tulajdonú gazdasági társaságok átláthatóságát támogató intézkedések keretében felülvizsgálatra kerül a közzétételi kötelezettség alá eső adatok köre és az elektronikus közzétételre vonatkozó szabályozás, megszületnek továbbá az ezekhez szükséges javaslatok is. **A korrupciós kockázatok felmérése (14.)** támogatására szintén feltérképezésre kerülnek azok a munkakörök és munkakörcsaládok, amelyeket a korrupciós kockázatok fokozottan érintenek, azonosításra kerülnek az igazságszolgáltatás működése során felmerülő korrupciós kockázatok, az Állami Számvevőszék Integritás Felmérése pedig kiterjed a többségi állami tulajdonban lévő gazdasági társaságokra is. **A költségvetés átláthatóságának javítását és a társadalmi részvétel ösztönzését (15.)** célozza többek között a megismerhető központi költségvetési adatok közérthetőségének javítása a grafikus megjelenítés színvonalasabbá tételével, valamint a jogszabályok és stratégiai tervdokumentumok társadalmi egyeztetéséhez felületként szolgáló felhasználóbarát elektronikus felület kialakítása. A korrupciós és integritási kockázatok mérséklése érdekében a munkáltatói jogosultságok bővítése céljából felülvizsgálatra kerülnek az összeférhetetlenség bejelentésével és ellenőrzésével kapcsolatos jogszabályok, és mindezek alapján elkészülnek az esetleg szükséges jogszabály-módosítási javaslatok. A vagyonyilatkozatok ellenőrzéséhez fűződő munkajogi szankciók bevezetése kapcsán javaslat készül a vonatkozó jogszabályok módosítására. **A képzési rendszer továbbfejlesztése (16.)** egyik alapeleme a közszolgálati tisztviselők, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek és a NAV vezetőképzési rendszereit érintően a rendelkezésre álló tananyagok felülvizsgálata és szükség esetén azok kibővítése korrupció-megelőzéssel kapcsolatos ismeretekkel. Az állampolgárok és az önkormányzatok számára a korrupció-megelőzés és az integritás témáját népszerűsítő tréningcsomag kerül kidolgozásra, az önkormányzatok számára továbbá legalább hét műhelymunka válik elérhetővé. **Az üzleti élet tisztaságának elősegítése (17.)** céljából lezajlik a gazdasági verseny tisztaságát sértő magatartások visszaszorítása és az etikus kultúra előmozdítása érdekében a jogi személlyel szemben alkalmazható szankciók, valamint végrehajtásuk mechanizmusának és a végrehajtásban közreműködő szervek feladatainak felülvizsgálata.

IV. EURÓPA 2020 CÉLKITŰZÉSEK

Foglalkoztatás

Magyarország a foglalkoztatási szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a 20-64 év közötti népesség foglalkoztatási arányának 75 %-ra növelését tűzte ki célul 2020-ig.

A foglalkoztatási ráta tartósan emelkedik Magyarországon, a 20-64 éves korcsoportban 69,7%-ot ért el 2015 harmadik negyedévében, és a férfiak körében már meghaladta a kitűzött foglalkoztatási célt (76,9% volt, míg a nők körében 62,8%, ami mindkét csoportban magasabb az előző év azonos időszakához viszonyítva).

Kutatás-fejlesztés

Magyarország az Európa 2020 Stratégia kutatás-fejlesztési célkitűzéséhez kapcsolódva a kutatás-fejlesztési ráfordítások szintjének a bruttó hazai termék 1,8 %-ára történő növelését vállalta 2020-ig.

Az előzetes GDP-adatokkal számolva 2014-ben a K+F-ráfordítások a bruttó hazai termék 1,38%-át tették ki (GERD mutató). 2013-hoz (1,41%) képest kismértékben csökkent az arány, a húzóerőt továbbra is a vállalkozások és a külföld által finanszírozott K+F jelentik. Az elmúlt 15 évben a kutató-fejlesztők létszáma egyenletesen, csaknem 12 ezer fővel bővült, és 2014-ban meghaladta a 26 ezret.

2015-ben a korábbi Nemzeti Innovációs Hivatal, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok, valamint a Miniszterelnökség KTI Alapot kezelő részének összeolvadásával megalakult a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH), valamint a korábbi Kutatás, Technológiai és Innovációs Alap jogutódjaként létrejött a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFIA). Ezzel a korábbi széttagolt KFI-szakpolitika és -finanszírozás egységes irányítás alá került.

2015-től a strukturális alapokból meghirdetésre kerülő pályázati felhívások a jóváhagyott **Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia (S3) (41.)** célkitűzéseinek megfelelően kerültek kiírásra. Az S3-célokkal összhangban levő beavatkozási eszközök (támogatási programok stb.) tervezése folyamatos. Az akcióterv formális elfogadása 2016 során várható.

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) keretében a kutatás, technológiai fejlesztés és innováció fejlesztését célzó prioritás keretében 2015-ben az alábbi pályázati programok lettek meghirdetve:

- vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása (50 milliárd forint keretösszeggel),
- K+F versenyképességi és kiválósági együttműködések (60 milliárd forint),
- stratégiai K+F műhelyek kiválósága (40 milliárd forint),
- prototípus, termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztés (20 milliárd forint),
- K+I infrastruktúra megerősítése - nemzetköziesedés, hálózatosodás (20 milliárd forint),
- iparjogvédelmi eszközök kidolgozása és megszerzése (1 milliárd forint).
- Az ELI lézer-kutatóközpont megvalósításának második fázisa elkezdődött (a tervezett költségvetés: 40 milliárd forint).

2016-ban meghirdetésre került továbbá:

- a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ – Kutatási infrastruktúra fejlesztése pályázati program (25 milliárd forint)
- az innovációs voucher kiírás (3 milliárd forint),
- az start-upokat és spin-off cégeket segítő innovációs ökoszisztéma (5 milliárd forint) pályázati program is.

Hazai költségvetési forrásból, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFI) finanszírozásával a Nemzetközi Versenyképességi és Kiválósági Program (28 milliárd forint) végrehajtása jelenleg folyamatban van. 2015-ben a Nemzeti Agykutató Program (NAP) keretében 25 kutatócsoport felállítására került sor (a programhoz az NKFI 2013-2017 között összesen 12 milliárd forintot biztosít 2014-től mintegy négy éven át). A NAP az akadémiai-egyetemi és klinikai kutatás, valamint az egészségipari kutatás-fejlesztés közötti kapcsolat megerősítésére törekszik. A **Kutatási Infrastruktúra Roadmaphez (42.)** igazodóan az infrastruktúrák korszerűsítését és a nemzetköziesedést/hálózatossodást segítik az e célú fejlesztések ügyében meghirdetett felhívások (GINOP 2.3.3.-15, GINOP 2.3.2.-15). 2016 folyamán bevezetésre kerül több KFI pályázati konstrukcióhoz kapcsolódó pénzügyi eszköz.

Elkészült a „Fokozatváltás a felsőoktatásban” című felsőoktatási fejlesztési stratégia, melynek egyik pillére a felsőoktatási K+F+I tevékenységek hosszú távú fejlesztésének megalapozása. A felsőoktatás finanszírozásának új alapokra helyezése a stratégiával összhangban folyamatban van. A következő időszakban a finanszírozás (képzés és K+F) átalakítását oly módon tervezi az ágazat, hogy abban lényegesen nagyobb szerepet kapjon az intézmény vállalt és ténylegesen leadott teljesítménye.

Az elmúlt három évben megtörtént a felsőoktatási intézmények minőség alapú differenciálása és céltámogatása. A felsőoktatási kiválóságról szóló kormányrendelet alapján a kiváló minősítést elnyert intézmények költségvetési támogatása 2013-2016-ban évente összesen 9,85 milliárd forint. A kormányzat a 2016. évi központi költségvetésben a kiválósági előirányzaton már több mint 12 milliárd forintot szán a felsőoktatási kiválóság elismerésére. Az előirányzat ebben az évben az intézményi kiválóság támogatása mellett a hallgatók, fiatal kutatók átlag feletti teljesítményének állami elismerésére, támogatására is fedezetül szolgál. A felsőoktatási kiválóság támogatása a jövőben elsősorban a közvetlen, a személyes kiválóságot ösztönző rendszereken keresztül valósul meg az előirányzat keretéből.

A vállalati–felsőoktatási kutatási kapcsolatok további erősítése kiemelt érdek, kapcsolódva az intelligens szakosodási stratégiákhoz. Ennek a törekvésnek a keretében a kormányzat első lépésként olyan kutatóközpontok létrehozását támogatja, amelyek feladata az ipar és a felsőoktatás együttműködésének erősítése. Ezek az ún. Felsőoktatási–Ipari Együttműködési Központok (FIEK), melyeknek fő célja a magyar gazdaság innovációs képességét biztosítani tudó egyetemi kutatás-fejlesztés és innovációs háttér kialakítása. A felsőoktatási intézmények és vállalatok illetve kutatóhelyek konzorciumai számára kiírt GINOP-2.3.4-15 konstrukció 25 milliárd forintos keretösszeggel támogatja a központok létrehozását.

Az adóoldali K+F-ösztönzés továbbra is a hazai támogatáspolitikai fontos eleme. A saját tevékenységi körben végzett K+F-tevékenység közvetlen költsége már régóta csökkenti a társasági adó, az egyéni vállalkozói személyi jövedelemadó, a helyi iparűzési adó és az innovációs járulék alapját. A társasági adózók 2014-ben például 288 milliárd forint költséget számoltak el ezen a soron. 2016-tól újabb, potenciálisan jelentős kedvezmény került bevezetésre: az önkormányzatok döntésük szerint arról rendelkezhetnek, hogy a vállalkozások a K+F közvetlen költségének 10%-ával csökkenthessék a helyi iparűzési adójuk összegét. A 2014 januárjában a doktori képzésben résztvevő kutatókra is kiterjesztett adókedvezményt egyre több vállalat veszi igénybe, 2015-ben az iparban foglalkoztatott

doktoranduszok becsült létszáma meghaladta a 850-et. Az adóoldali ösztönzést K+F minősítési rendszer egészíti ki. 2014-ben a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala megnyitotta a lehetőséget, hogy ne csupán hatóságok és bíróságok, hanem harmadik személyek, vállalkozások megkeresésére is készüljenek minősítések.

A Magyar Tudományos Akadémia 2015-ben – 400 millió forint támogatás mellett – 13 Új Lendület-kutatócsoportot hozott létre, négy vezető kutató külföldi kutatóhelyekről tért haza. 2016-ban új pályázati kiírás jelent meg, a kutatócsoportok vezetésére tudományos fokozattal rendelkező kutatók pályázhatnak. A pályázatban kizárólag új vagy a kutatóhelyen legfeljebb 5 éve kiemelkedő eredménnyel művelt kutatási témára lehet támogatást kérni. A Célzott Lendület alprogramban gazdasági társaságok bevonása is elvárás. Tématerületi megkötés nincs, egyedüli értékelési szempont a kiválóság.

Energia- és klímapolitika

Magyarország az Európa 2020 Stratégia energia és klímapolitikai céljaihoz kapcsolódva a megújuló energiaforrások részarányának 14,65 százalékra növelését, az üvegházhatású gázok kibocsátásának (2005-ös szinthez képest) legfeljebb 10 százalékos növekedését vállalta 2020-ig az EU Emisszió-kereskedelmi Rendszerének hatálya alá nem tartozó szektorokban, valamint 92 PJ primerenergia-megtakarítási célértéket tűzött ki, amely az 1990. évet bázisul véve 16,2 %-os megtakarítást jelent.

2014-ben a megújuló energia részaránya a teljes bruttó energiafogyasztáson belül 9,5% volt, az EU emissziókereskedelmi rendszerének (EU ETS) hatálya alá nem tartozó szektorokban pedig az üvegházhatású gázok kibocsátása további csökkenést mutat: a 2013-as 37,2 millió tonna CO₂-egyenértékről 2014-re 37,14 millió tonna CO₂-egyenértékre csökkent. Az energiafelhasználás Magyarországon enyhe csökkenést mutatott 2014-ben: az elsődleges energiafogyasztás a 2013-as 20,8 millió tonna kőolaj-egyenértékről (TOE) 20,7-re csökkent, a végfogyasztás változatlanul 14,9 millió TOE maradt.

Magyarország **III. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Tervét (49.)** az 1601/2015. (IX. 8.) Korm. határozattal fogadta el. A dokumentumban az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv bevezetésével párhuzamosan meghatározásra kerültek a jelentősebb intézkedések. A Nemzeti Energiastratégia előrejelzéseinek aktualizálása (1160/2015 (III. 20.) Korm. határozat) alapján folyamatban van **Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Tervének felülvizsgálati munkája (50.)** is. A cselekvési terv célja a Megújuló Energia Irányelv által meghatározott 2020-as kötelezettségek elérési útjának rögzítése, az aktualizált energiafelhasználási előrejelzések alapján ágazati célkitűzések és intézkedések megfogalmazása. Az energiacélokat segítő lakossági szerepvállalás ösztönzése érdekében 2015 augusztusában került elfogadásra az **Energia- és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv (53.)**.

Folyamatosan zajlanak, illetve kerülnek előkészítésre a megújuló energiaforrások alkalmazását elősegítő támogatási programok. A METÁR rendszer, amelynek prenotifikációs eljárása az Európai Bizottságnál 2016 elején indult, a jövőben építendő villamosenergia-termelő erőművek fenntartható és a nemzetgazdasági szempontokkal összhangban álló támogatását fogja biztosítani a megújuló energiaforrásból villamos és hőenergiát előállító termelők piaci integrációja érdekében. Az új rendszerben a megújuló villamos energiát termelő erőművek a piacon maguk értékesítik a villamos energiát (a kötelező átvételi támogatásban részesülők kivételével). Megváltozik a támogatások kiosztásának módja: fő szabály szerint új támogatás csak versenyeztetési ajánlattételi eljárásban nyerhető majd el 2017-től. Ez biztosítja majd a támogatások optimális, költséghatékony felhasználását. A Zöld Finanszírozási Rendszeren (ZFR) keresztül, a kvótabevételek terhére, az Otthon Melege Program keretében meghirdetett pályázati konstrukciók célja, hogy gyors, megfelelő intenzitású támogatáshoz juttassa a lakosságot az ország egész területén. A támogatások

felhasználásával jelentősen javulhat a lakossági energia felhasználás hatékonysága, nagymértékben, nagyjából több mint 38.000 tonnával csökkentve ezzel a hazai szén-dioxid kibocsátást évente, ezzel hozzájárulva a hazai klímavédelmi és energiahatékonysági célok eléréséhez. A 2014. és 2015. években meghirdetett pályázati konstrukciók esetében a támogatói döntések már megszülettek, jelenleg a projektek megvalósítása és pénzügyi lezárása van folyamatban, mely várhatóan 2016-ban véget ér. A megújuló energiaforrások felhasználása a 2014-2020 közötti időszak programjainak egyik fontos célterülete, **több operatív program támogatja a megújuló energiaforrásokat és az épületenergetikai fejlesztéseket**, mindezek révén 2016-ban összesen várhatóan 299,3 milliárd forint visszatérítendő és vissza nem térítendő forrás áll majd rendelkezésre **(54.)**.

A **hulladékgazdálkodással kapcsolatos fejlesztések (55.)**, így az elkülönített hulladékgyűjtés (2014 decemberében a papír vonatkozásában 172%-os, a műanyag vonatkozásában 162 %-os növekedés látható az elkülönítetten gyűjtött mennyiségek esetében. Összességében az anyagában hasznosítás nőtt és a lerakott hulladék mennyisége csökkent, ez a tendencia folytatódott 2015-ben is), -szállítás és előkezelő rendszerek fejlesztése; települési hulladékkezelő létesítmények hálózatának rendszerszerű korszerűsítése; a hulladékhasznosítási kapacitások bővítése, a hulladéklerakók rekultivációja és a hulladékból előállított tüzelőanyag termikus hasznosítása szintén az energia- és klímapolitika részét képezik. E célokra uniós források vehetőek igénybe, biztosítva a fenntarthatóbb erőforrás-gazdálkodást, valamint a környezetre káros kibocsátások mérséklését.

Oktatás

Magyarország a képzettségi szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának (a 30-34 évesek körében) 34%-ra növelését és a korai iskolaelhagyók arányának (a 18-24 évesek körében) 10%-ra csökkentését vállalta 2020-ig.

A „Fokozatváltás a felsőoktatásban” című stratégiai dokumentum ágazati célként az erőforrások hatékony felhasználása mellett egy magasabb minőséget nyújtó, teljesítményelvű felsőoktatási rendszer létrehozását jelölte meg. Ennek eredményeként a felsőoktatás képzési fejlesztésének értékláncalapú megközelítése az irányadó a felsőfokú végzettségűekre vonatkozó hazai EU2020-as célszám elérésében is (hazánk a 30-34 évesek körében a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 2020-ra 34%-ra növelését vállalta, a stratégia pedig az arány 35%-ra történő további növelését tűzte ki célul 2023-ra). Így előtérbe kerültek az egymásra épülő konstrukciók, melyeknek fő fókuszpontjai: a felsőoktatás népszerűsítése, a munkaerőpiac számára releváns képzési területekre történő jelentkezések ösztönzése, a hallgatói felkészültség növelése, a hallgatói sikeresség támogatása és ezáltal a lemorzsolódás csökkentése, a vállalati munkakörnyezetben végzett tevékenységre történő felkészítés és a sikeres munkaerőpiaci elhelyezkedés.

Ezt alátámasztandó a felsőoktatási intézmények felkészítő és **pályaorientációs tevékenységeinek támogatása (36.)** irányába történnek lépések (a felsőoktatásba történő jelentkezést, továbbá a benntaradást támogató programok kidolgozásának ösztönzése), különös tekintettel a matematikai, természettudományi, műszaki, informatikai területekre.

2015-ben a korai iskolaelhagyók aránya 11,6% volt, ami magasabb, mint az EU-28 átlaga (10,9%). A végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia megvalósítása keretében 2016-ban előtérbe kerül a lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása, a köznevelési intézmények hátránykompenzációs képességének növelése. Elkészült a lemorzsolódás elleni korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer működtetésének részletszabályaira vonatkozó javaslat, hatálybalépésére – az egyeztetések függvényében – a tervezettek szerint 2016-ban kerülne sor. A szabályozás kiterjed a lemorzsolódással veszélyeztetett helyzethez vezető jellemzők meghatározására

(pl. évisméltés, hiányzás alakulása, tanulmányi eredmény romlása, kiemelt figyelmet érdemlő tanuló stb.).

A kisgyermekkori nevelés kiterjesztése érdekében 2015 szeptemberétől **az eddigi 5 éves kor helyett 3 éves kortól kötelező az óvodai részvétel (33/a)**. Az intézkedés célja a későbbi oktatás sikerességének megalapozása, a tanulási nehézségek korai észlelésének elősegítése, melynek következtében a korai beavatkozás is időben megkezdődhet. A Kormány hazai forrásból meghívásos pályázat útján nyújtott támogatást települési önkormányzatok részére, melynek megítélésekor kiemelt szempont volt a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátáshoz történő hozzáféréseinek javítása (2014/2015-ben az óvodába felvett 3 éves gyermekek száma 70 891 fő volt, az összes óvodás korú gyermek 22%-a; 2015/2016-ban 76 645 fő, az összes óvodás gyermek 23,8%-a . A 2015. évben hazai forrásból és pályázati keretből 68 település részesült támogatásban 2000 új férőhely létrehozásához. A 2014. évben indított, új óvodai férőhelyek kialakítását célzó pályázati lehetőség 2016-ban is rendelkezésre áll a települések számára. A 3 éves kortól kötelező óvodáztatás megnövekedett igényéhez való helyi alkalmazkodást, valamint a túlszűfolt óvodai csoportok megszüntetését célzó támogatás idén is 2,5 milliárd forint összegben került meghatározásra a költségvetési törvényben, valamint az uniós forrásból 4,2 milliárd forintos keret biztosításával folytatódik az óvodai fejlesztő program megvalósítása legalább három nevelési évet érintően.

Szegénység

Magyarország az Európa 2020 Stratégia szegénységi céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint az alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20%-os csökkentését vállalta 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű.

A magyar szegénységadatokat folyamatos és jelentős javulást mutatnak: a KSH 2015-ös (2014-re vonatkozó), legfrissebb adatai szerint a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 28.2%, ami megegyezik a bázisnak tekintett 2008-as adattal, mely a demográfiai változások miatt tényleges közeledést mutat a célértékhez, s reális az esély, hogy megvalósuljon az EU2020-as stratégiában kitűzött csökkenés. 2014-ben tehát 2 millió 735 ezer személyt érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata, ami 362 ezer fővel, 3.6 százalékponttal alacsonyabb a 2013. évinél. A jövedelmi szegénységben élők arányának emelkedése megállt, a 2015-ös, 2014-re vonatkozó 14.9%-os érték megegyezik a két évvel azelőttivel. 2014-ben a népesség 19.4%-át, 1 millió 880 ezer embert érintett a súlyos anyagi depriváció, ami 4.6 százalékpontos csökkenést jelent az előző évhez képest. A 2014-re vonatkozó adatokban bekövetkezett javulás még nem tükrözi a Kormány devizahitelek megsegítése érdekében tett intézkedéseinek - amelyek egy része 2015 során lépett életbe - hatását, amely vélhetően a jövőben szintén hozzájárul a szegénységi célkitűzés eléréséhez.) 2014-ben a teljes népesség 7.1%-a, 690 ezer ember élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban, 2.6 százalékponttal kevesebben, mint 2013-ban. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya 2013–2014-ben javuló tendenciája legnagyobb arányban a 18 év alatti korosztályt érintette. Két év alatt összesen 7.8 százalékponttal, 147 ezer fővel, 36.1%-ra csökkent a szegénység valamelyik dimenziójával érintett 0-17 éves gyermekek aránya, amiben nagy szerepük van a jól célzott szociális transfereknek. A súlyos anyagi deprivációban élő gyerekek aránya 10,7 százalékponttal, 24.9%-ra csökkent. A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élő gyerekek aránya 4 százalékponttal, 11.2%-ra mérséklődött. A roma emberekre vonatkozó adatok is javulást mutatnak: a KSH legfrissebb, 2014-re vonatkozó adatai szerint a romák között 83.8%-os (2013: 89.9%; nem romák 2014: 26.8%, nem romák 2013: 29.8%) a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya. Az egyes szegénységi dimenziókat tekintve a következő a helyzet a romák körében: jövedelmi szegénység 2014-ben 63.1% (2013: 67.9%), munkaszegénység 2014-ben 26.7% (2013: 45.3%), súlyos anyagi depriváció 2014-ben 67.8% (2013: 78.1%).

V. 2014-2020-AS IDŐSZAK EURÓPAI UNIÓS FORRÁSAINAK FELHASZNÁLÁSA

A 2014-20-as időszakra történő felkészülés, a tervezési egyeztetések, az Operatív Programok és a Partnerségi Megállapodás előkészítésének hangsúlyos eleme volt az összhang megteremtése a közös európai célkitűzésekkel, mindenekelőtt az Európa 2020 stratégia céljaival, illetve a releváns országspecifikus ajánlásokkal. Ez a szemlélet meghatározó maradt az új fejlesztési ciklus elindítása, a pályázati kiírások megvalósítása során is.

A 2015. évi 3. országspecifikus ajánlás releváns elemei a KÖFOP prioritásai között hangsúlyosan jelennek meg, kiváltképp az adminisztratív terhek csökkentéséről szóló 1., illetve a szolgáltatási szemléletnek és az etikus működésnek a közszolgáltatásban történő megjelenítéséről szóló 2. prioritásban. 2015-16. során a megfelelési költségeket csökkentő és az adóbeszedés hatékonyságát célzó kiírások keretösszege 45,8 milliárd forint, ezek fő célterülete a hatósági és célzottan az adóügyi igazgatási eljárások racionalizálása, egyszerűsítése, a működés költségeinek leszorítása. A korrupció elleni küzdelmet erősítő kiírások összege 15,5 milliárd Ft, célterületük a korrupciós lehetőségek és kockázatok csökkentését szolgáló fejlesztések, a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítését, megelőzését elősegítő kapacitásfejlesztések, illetve tágabb értelemben a közpénzek felhasználása során az átláthatóság biztosításához a szükséges keretfeltételek megteremtése.

A 4. országspecifikus ajánlás tartalmi elemei különösen az EFOP, a GINOP és a két területi OP (TOP és VEKOP) prioritásait határozták meg, s irányadóak a 2015-16. során megjelent vagy megjelenő pályázati kiírásokban is. Megjegyzendő, hogy a 4. országspecifikus ajánláshoz kapcsolódó kiírások túlnyomó többsége az EU 2020 stratégia valamely céljának teljesítéséhez is hozzájárul, értelemszerűen elsősorban az 1. (foglalkoztatás növelése) és 5. (szegénység csökkentése) célkitűzésekhez. Az EFOP-on belül ilyen a nők foglalkoztatását ösztönző kiírás (12 milliárd Ft), illetve a Roma mentorprogram (2 milliárd Ft); az előbbi a foglalkoztatási, az utóbbi a szegénység csökkentését szolgáló EU2020-célkitűzéshez járul hozzá. A GINOP-ban koncentráltan jelennek meg az elsődleges munkaerőpiacra történő integrációt előmozdító fejlesztések, keretösszegük meghaladja a 114 milliárd Ft-ot, ezen belül kiemelt terület az alacsony képzettségűek és a közfoglalkoztatottak képzése (30 Mrd Ft), azzal a céllal, hogy a közfoglalkoztatásból történő kivezetést elősegítse. A 4. országspecifikus cél teljesítése és az EU 2020 stratégia foglalkoztatási célkitűzéséhez történő hozzájárulás területi dimenzióban is fajsúlyos szerepet kap: a VEKOP és a TOP együttesen 152,2 Mrd Ft értékben tartalmaz kiírásokat e területen, különös tekintettel a helyi foglalkoztatási együttműködések támogatására, a kisgyermeket nevelő szülők foglalkoztatására, a fiatalok vállalkozóvá válására.

Az 5. országspecifikus ajánlás szintén az EFOP-ban, a GINOP-ban, illetve a VEKOP-ban jut hangsúlyos szerephez. Az EFOP-on belül 47,8 milliárd Ft-os keret szolgálja az alapkompenciák oktatását támogató, továbbá az oktatás különböző szakaszai közötti, illetve a munka világába való átmenetet elősegítő fejlesztéseket. A GINOP-ban az oktatás különböző szakaszai közötti átmenet, illetve a munkaerőpiacra történő belépés támogatása (szakképzés fejlesztése) kap különös hangsúlyt, de megjelenik az alapvető kompetenciák tanításának fejlesztése (digitális szakadék csökkentése) is, összesen 33,7 milliárd Ft-os kerettel. Az alapkompenciák tanításának támogatását (idegen nyelvi készségek fejlesztése) a GINOP-ban és a VEKOP-ban együttesen 17,5 milliárd Ft-os keret szolgálja.

Az 5. országspecifikus ajánláshoz kapcsolódó, egyidejűleg az EU 2020 stratégia valamely céljának teljesítéséhez hozzájáruló kiírások az alábbiak szerint összegezhetők:

- az 1., foglalkoztatási célhoz járul hozzá az EFOP-ban 6,3 Mrd Ft értékű kiírás („Aktívan a tudásért”), amely a hátrányos helyzetű, köztük roma emberek képzettségi szintjének, foglalkoztatási esélyeinek növelését célozza;

- a 4. célhoz (korai iskolaelhagyás csökkentése, felsőfokú végzettséggel rendelkezők növelése a 30-34 éves korosztályban) járul hozzá összesen 89,1 Mrd Ft értékű kiírás (ezek megoszlása az OP-k között: EFOP 85,4 Mrd Ft; GINOP 1,8 Mrd Ft, szakképzést végzettség nélkül elhagyók számának csökkentése; VEKOP 1,95 Mrd Ft, roma szakkollégiumok támogatása, szakképzést végzettség nélkül elhagyók számának csökkentése);
- az EU 2020 stratégia 4. és 5. (szegénység csökkentése) célkitűzésének teljesítéséhez járul hozzá az EFOP 4,2 Mrd Ft-os kiírása (társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása).
- A 4. és az 5. országspecifikus ajánlásokhoz egyaránt kapcsolódó, egyúttal az EU2020 stratégia valamely célkitűzéséhez is hozzájáruló fejlesztések az alábbi képet adják:
- az EU2020 foglalkoztatási céljához járul hozzá a GINOP és a VEKOP 406 milliárd Ft-os kerete (Út a munkaerőpiacra, ifjúsági garancia program), illetve az EFOP 10 milliárd Ft-os, a megváltozott munkaképességű emberek munkaerőpiaci integrációját és foglalkozási rehabilitációját célzó kiírása;
- az EU2020 stratégia 1. és 4. (foglalkoztatás növelése, illetve korai iskolaelhagyás-csökkentése) célkitűzéséhez az EFOP-on belül 4,4 milliárd Ft értékű kiírás kapcsolódik (ápoló tanulók részére pályaválasztást támogató ösztöndíjas program);
- az 1. és 5. (szegénység csökkentése) célkitűzéshez kapcsolódnak az EFOP 7,2 Mrd Ft értékű kiírásai („Nő az esély”).

Összességében elmondható, hogy a 2015/16-ban megjelent vagy megjelenő pályázati kiírások között a 3. országspecifikus ajánláshoz 61,3 Mrd Ft, a 4. ajánláshoz 282,1 Mrd Ft, az 5. ajánláshoz 198,6 Mrd Ft, míg a 4. és 5. ajánláshoz együttesen további 445,1 Mrd Ft értékű pályázati kiírás kapcsolódik.

Fentiekén túlmenően az EU 2020 stratégia 1. célkitűzésének teljesítéséhez járul hozzá a GINOP-on belül a foglalkoztatás növelését célzó hitel, 15 Mrd Ft keretösszeggel. A célkitűzés teljesítéséhez hozzájárulnak a TOP gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztési kiírásai is (64,6 Mrd Ft).

A 2. célkitűzés (K+F és innováció) teljesítéséhez 438,5 Mrd Ft keretösszegben jelentek és jelennek meg kiírások, a GINOP és a VEKOP keretén belül. Ezen kívül említést érdemel még, hogy a GINOP 35 Mrd Ft-os kerettel tartalmaz kiírást többek között a prototípusfejlesztés (továbbá a termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztés) támogatására, emellett a VP több kiírása célozza az agrár-innovációs operatív csoportok innovációs projektjeinek támogatását (12,4 Mrd Ft). Ezen kiírások a finanszírozás iránt mutatkozó kereslet függvényében járulhatnak hozzá a célkitűzés fejlesztéséhez.

A 3., klíma- és energiapolitikai célkitűzéseket támogató kiírások értéke 768,4 Mrd Ft (KEHOP, GINOP, VEKOP, TOP). Hangsúlyos terület az épületenergetikai fejlesztések támogatása (jórészt megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva) mind a középületek, önkormányzati épületek, mind a vállalkozások épületeinek esetében. Az épületek energiahatékonysági fejlesztéseit 2016-ban 119,6 Mrd Ft értékben támogatja a KEHOP, további 164,65 Mrd Ft-al a GINOP. Kiemelendő a megújuló alapú zöldáram-termelés illetve helyi hő- és hűtési igény kielégítésének támogatása (mind VNT, mind pénzügyi eszközök keretében). Ezen túlmenően, a közlekedési szektorban a megújuló energiaforrások arányának növelését célzó kiírások értéke megközelítőleg 303,9 Mrd Ft (IKOP). Említést érdemel még a VP-nak a kertészet korszerűsítését többek között geotermikus energia felhasználásával támogató kiírása (22,5 Mrd Ft), mely a megmutatkozó kereslet és a konkrét felhasználás módjának függvényében járulhat hozzá a célkitűzés teljesítéséhez.

A 4. célkitűzéshez (felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése) járul hozzá a minőségi felsőoktatás infrastrukturális feltételeinek megteremtésével az EFOP 29 Mrd Ft értékű Felsőoktatási infrastruktúra fejlesztési programja a konvergencia régiókban.

Az 5., szegénység és társadalmi kirekesztés csökkentését célzó kiírások összege 65,8 Mrd Ft az EFOP és a VEKOP keretén belül (célterületek: felzárkózási együttműködések támogatása, szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal, leromlott településrészek társadalmi és fizikai rehabilitációja).

VI. A TÁRSADALMI PARTNEREK BEVONÁSA

A 2016. évi Nemzeti Reform Program társadalmi egyeztetése, az érdekeltek bevonása az előző évek gyakorlatának megfelelően két lépcsőben történt meg: Az első fázisban az intézkedésért felelős minisztériumok bevonják a saját partnereiket az egyes törvények, programok és más intézkedések előkészítésébe, tervezésébe. Ennek formái elég változók a szakterület intézkedéseinek jellegétől, valamint az ott kialakított gyakorlatoktól függően. A Kormány a Nemzeti Reform Programot és a Konvergencia Programot az április 27-án hivatalosan is egyben elfogadta. A benyújtást követően a Nemzeti Reform Programot az Országgyűlés Európai Ügyek Bizottsága is megtárgyalja.

Az Európa 2020 stratégia megvalósítását támogató társadalmi egyeztetések

A legkisebb kötelező munkabér és a garantált bérminimum összegét a Kormány a szociális partnerekkel való egyeztetések alapján állapítja meg. A Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma, ill. annak Monitoring Bizottsága 2015 folyamán hét ízben tárgyal, majd a tagok többségével megegyezett a kötelező munkabér és a garantált bérminimum 2016. évi összegéről. Továbbá e fórum egyes munkacsoportjai számos alkalommal egyeztettek a munka törvénykönyve módosításáról, a sztrájk törvény problematikus pontjairól, valamint a különösen nagymértékű fizikai és/vagy pszichés megterhelést okozó munkakörülmények között dolgozó munkavállalók helyzetének javításáról. A jogszabályi előírásoknak megfelelően a minimálbér és a garantált bérminimum emeléséről a Kormány döntését megelőzően a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban is konzultációra került sor. 2015 nyarán megalakult a Belügyi Tudományos Tanács Közfoglalkoztatási Munkacsoportja. A munkacsoportban különböző szakterületek neves kutatói vesznek részt. A munkacsoport a közfoglalkoztatás aktuális kihívásainak beazonosításával, javaslatokkal és kutatások kezdeményezésével támogatja a döntéshozatal munkáját.

A Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia (S3) elkészítése és véglegesítése széles körű társadalmi egyeztetés keretében történt, tervezésébe az innovációban érdekelt szereplők teljes köre bevonásra került. A főbb specializációs irányvonalak – összhangban a területfejlesztési stratégiaalkotással, megyei (NUTS-3) szinten – workshop sorozat keretében, széleskörű, alulról építkező módszerrel kerültek meghatározásra. A megyei workshop-ok javaslatai mellett online, nyilvános elérésű kérdőíven gyűjtöttek javaslatokat. A szakmai egyeztetési folyamatok második körében a megyei munkacsoportok megismerhették és véleményezhették, kiegészíthették a többi megye javaslatai alapján is elkészült Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia tervezetét. Az S3 érdekessége, hogy nemcsak tematikus munkacsoportok alakultak a négyféle társadalmi, szakmai csoport mentén, hanem vertikális, területi alapon is, alulról építkező módszerrel történt a partnerek bevonása.

A 2015 augusztusában elfogadott Energia és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv (EKSzCsT) készítésének kezdeti fázisában egy szélesebb körű (közel 40 szervezetet, civil és szakmai szervezeteket, érdekelt vállalatokat, egyetemeket, valamint államigazgatási szerveket bevonó) szakmai fórum került megrendezésre 2013 októberében. A fórumon résztvevők lehetőséget kaptak az EKSzCsT teljes munkaanyagának szóbeli és írásbeli véleményezésére, melyeket az EKSzCsT készítői nagy arányban figyelembevettek és beépítettek.

A duális képzés területén a Kormány létrehozta a Duális Képzési Tanácsot (DKT), amely a képzések megvalósításában érdekelt szereplők – a gazdasági szervezetek, intézmények - együttes véleményét fogalmazza meg és képviseli tagjai által.

A Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság (TFCTB) hozzájárul ahhoz, hogy a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia mindinkább beépüljön az egyes szakpolitikákba. A Gyermekszegénység elleni Stratégia végrehajtásának nyomon követését, monitorozását végzi a

„Legyen Jobb a Gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottság (ÉB). A Bizottság 26 tagú testület, melynek 13 kormányzati delegált és 13 civil és egyházi szervezet a tagja.

Az Európa 2020 stratégiában történt előrehaladást értékelő workshopok

A Nemzetgazdasági Minisztérium 2016 februárjában több szakmai workshopot is szervezett, hogy a stratégiát megvalósító minisztériumok és a szakmai szervezetek közösen értékeljék az Európa 2020 Stratégiában történt előrehaladást, valamint javaslatokat fogalmazzunk meg a célok eredményesebb elérése érdekében. A minisztériumok jellemzően bemutatták a tematikusan hozzájuk kapcsolódó EU2020-as célkitűzés, valamint az 2015-ben megfogalmazott ország specifikus ajánlás teljesítését szolgáló intézkedések célrendszerét, fő irányait, azok összekapcsolódását és eredményeit, valamint tervek szintjén előrevetítette a továbbhaladási irányvonalat.

- A foglalkoztatás workshopon a legfőbb javaslatok az ifjúsági garancia program népszerűsítésének erősítését, valamint a közfoglalkoztatási rendszerből elsődleges munkaerő-piacra kilépők ösztönző rendszerének javítását érintették.
- A K+F workshopon a szakmai szervezetek kiemelték a kutatás mellett a folyamat- és szervezeti innovációk jelentőségét, a tudományos kutatás ipari fejlesztési folyamatokba történő fokozottabb bevonását az innováció ösztönzésére szolgáló eszközök átgondolt alkalmazásán (K+F minősítés, a szellemi tulajdon-menedzsment eszközeinek differenciált felhasználása, adószabályozás) keresztül, valamint az egyetemen magasabb végzettségű diákok (MA, PhD) vállalkozói ismereteinek javításának szükségességét.
- Az energetika workshopon a 2020-as célok teljesítése mellett a szakértők felhívták a figyelmet a hosszú távú folyamatokra és feladatokra. Véleménycsere zajlott továbbá támogatási formák előnyeiről és hátrányairól az elmúlt évek tapasztalatainak tükrében, a megújuló energiaforrások alkalmazásának lehetőségeiről a távhőszektorban, az innovatív technológiai megoldásokról és az energiahatékonysági beruházások legjobb gyakorlatairól.
- Az oktatási workshop legfontosabb témái a innovációs tőke Magyarországon tartása, az informatikushíány, a pedagógusképzés, a duális képzés lehetőségei, valamint a digitális készségek fejlesztése voltak.
- A társadalmi felzárkózás workshopon a civil szereplők visszaigazolták, hogy nagyon nagy szükség van a már működő programok folytatására, összességében azokról pozitívan nyilatkoztak. Továbbá fontos a települési önkormányzatok aktivitásának növelése, a civil szervezetek bevonására, illetve a gazdaságfejlesztési programok kiterjesztésére a hátrányos helyzetű térségekbe, hogy tartós felzárkózást lehessen elérni.

További társadalmi egyeztetések

A jogszabályok esetében (pl. a közbeszerzési törvény, egyes adótárgyú jogszabályok) az egyeztetés jellemzően a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló törvény rendelkezései alapján történt¹. Az állampolgárok és a vállalkozások széles körét terhelő fizetési kötelezettségek enyhítésére irányuló állami bürokráciacsökkentések keretében a hatósági eljárások díját, illetéket csökkentő vagy megszüntető módosítások kidolgozását széleskörű társadalmi egyeztetés előzte meg.

---

¹ A 2010. évi CXXXI. törvény szerint társadalmi egyeztetés a honlapon megadott elérhetőségen keresztül biztosított véleményezés és a jogszabály előkészítéséért felelős miniszter által bevont személyek, intézmények és szervezetek által történő közvetlen véleményezés. A jogszabály előkészítője mérlegeli a beérkezett véleményeket és azokról, valamint az elutasított vélemények esetében az elutasítás indokairól összefoglalót készít, amelyet a honlapon a véleményezők listájával együtt közzétesz.

A Kormány az állampolgárok és vállalkozások bevonásával lakossági konzultációt kezdeményezett. Ezen vélemények alapján a módosítások 2016. január 1-jével léptek hatályba. A konzultáció keretében külön kérdőív készült a magánszemélyek és a vállalkozások számára. Mindkét kérdőívben 9-9 közigazgatási hatósági eljárás szerepelt. A konzultációban részt vevők számos hatósági eljárással kapcsolatos igazgatási szolgáltatási díj és illeték megszüntetésére szavazhattak, továbbá javaslatot tehetek egy-egy további, általuk fontosnak tartott hatósági eljárás díjmentessé tételére.

Az uniós programok esetében a nyilvánosságra hozatalon túl az egyes operatív programok Monitoring Bizottsága előzetesen véleményezi és jóváhagyja az éves fejlesztési kereteket – amihez külső szereplők is bevonhatók. Ilyen bevonásra volt példa a „Logisztikai szolgáltató központok fejlesztéseinek támogatása”, vagy a „Professzionális klaszterszervezetek minőségi szolgáltatásnyújtásának támogatása” című programok, melyek tervezése, módosítása az érdekképviselők, valamint klasztermenedzsment szervezetek által megküldött javaslatok alapján történt, vagy az EFOP társadalmi felzárkózást segítő intézkedései esetében civil szervezetek, egyházak véleményezhetik a felhívásokat.